

СТРАТЕГІЯ 2020

**ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ
В ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ**

НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ ІМЕНІ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
ФОНД ПРЕЗИДЕНТІВ УКРАЇНИ

«СТРАТЕГІЯ – 2020» **інформаційні технології в державному управлінні**

Інформаційно–бібліографічний бюлетень

Головний редактор

С. В. Полтавець, в.о.директора Фонду Президентів України,
канд. політ. наук, ст. наук. співроб.

Відповідальні за випуск

В.М. Удовик, ст. наук. співроб. інформаційно–аналітичного відділу
Фонду Президентів України, канд. іст. наук

Інформаційні та бібліографічні матеріали підготували

В.М. Удовик, Л.Г. Дем'яненко,
М.Б. Кушнарєва, Є.В. Глушук

Заснований у 2014 році
Виходить один раз на місяць

Адреса редакції:

НБУВ, пр–т Голосіївський, 3, Київ, 03039, Україна

Тел. (044) 525–54–70

E–mail: fpu@nbuv.org.ua

Передрук – тільки з дозволу редакції

Передрук за погодженням

«СТРАТЕГІЯ –2020»

інформаційні технології в державному управлінні

Випуск 05 (67)

(огляд матеріалів ЗМІ за 1 –31 травня 2019 р.)

Зміст

Анонс.....	4
Офіційна інформація.....	5
Регіональні ініціативи.....	15
Експертний погляд.....	22
Блоги та соціальні мережі	28
Зарубіжний досвід.....	47
Новітня бібліографія зарубіжних та вітчизняних досліджень з проблематики електронного урядування.....	51

Анонс

12–13 червня 2019 р. (м. Київ)

Друга міжнародна конференція про соціальні медіа, маркетинг і комунікації Social Media Week Kyiv.

Місце проведення: Depositphotos, вул. Польова, 21 (станція метро «Політехнічний інститут»)

Дводенна подія Social Media Week Kyiv – частина глобальної мережі, в рамках якої заходи щорічно відбуваються у всьому світі, в Нью-Йорку, Лос-Анджелесі, Лондоні та інших містах.

Тема Social Media Week Kyiv – STORIES. Кількість користувачів соціальних мереж дедалі зростає і, за прогнозами, до 2020 року досягне майже 5 мільярдів. Соціальні мережі стали найвпливовішою платформою для сторітелінгу. Але With Great Influence Comes Great Responsibility – ми несемо відповідальність за те, про що і як розповідаємо своїй аудиторії.

З доповідями на конференції в Києві виступлять:

- Андрій Скоцик, Head of Digital Marketing в Укрпошта
- Lana Miller, Head of Marketing The Next Web
- Emma Ridderstad, CEO & Co-founder Warpin Media
- Іван Сіяк, головний редактор журналу про історію WAS
- Назар Беген, CMO Crello
- Михайло Кудла, Bolt (Taxify), ex-Google
- Максим Ровінський, Head of Communications благодійної організації «100 % LIFE» (All-Ukrainian Network of People Living with HIV)
- Дарина Даниленко, Head of PR в Opendatabot
- Євген Мокін, Founder / CEO в Median ads. стратег performance-маркетингу, фахівець комплексного інтернет-просування з data-driven підходом
- Євген Пілецький, доцент філософського факультету Київського національного університету ім. Тараса Шевченка, когнітивний психолог
- Людмила Шик, Account Manager в SimilarWeb

Загалом конференція об'єднає близько 20 спікерів з Європи і України.

Організатори події – компанія Depositphotos обіцяють учасникам найкращі кейси від професіоналів українського і міжнародного бізнесу.

Конференція надасть можливість представникам бізнесу, стартапів, креативної індустрії, маркетингу та ЗМІ обмінятися досвідом і унікальними професійними знаннями.

Подія відбуватиметься в найбільшій фотостудії Східної Європи – Lightfield Productions (<http://smwkyiv.com/ua>).

Офіційна інформація

Перший віце-прем'єр Степан Кубів заявив, що проект «держави у смартфоні», про який на форумі інтернет-діячів президент Володимир Зеленський розповів як про свою мрію, вже три роки як утілений в життя.

Про це він сказав на засіданні Верховної Ради в п'ятницю, інформує Урядовий портал.

«Те, що зараз називають «державою в смартфоні», ми уже створили. Завдяки Мінекономрозвитку державні закупівлі, мала приватизація, звіти про технічну допомогу та державні підприємства – у кожного громадянина в смартфоні. Ви можете купувати у держави, продавати державі та контролювати державу, не виходячи з дому».

За його словами, на сайті Кабміну можна також зареєструвати свій бізнес, отримати довідки та витяги з реєстрів, подати заяву на допомогу при народженні дитини. Загалом доступно 125 адміністративних послуг онлайн.

«З першої половини червня кожен охочий зможе отримувати інформацію про фінансовий стан трьох з половиною тисяч державних підприємств онлайн. Ми переходимо на збір фінансової звітності в електронному форматі. Будь-хто зможе побачити, які підприємства є прибутковими, а які приносять збиток державі» *(В Кабміні кажуть, що одну з мрій Зеленського втілили 3 роки тому // <https://www.pravda.com.ua/news/2019/05/31/7216731>. – 2019. – 31.05).*

Советник президента Украины Михаил Федоров обсудил с представителями международных организаций и Госагентства по вопросам электронного управления совместные действия для развития е-услуг в Украине.

Федоров 27 мая провел встречу с представителями Международного фонда «Евразия» (проект TAPAS), фонда «Восточная Европа» (проект EGAP), Академии е-правительства Эстонии (проект EGOV4Ukraine), Офиса реформ административных услуг, Американской торговой палаты и Государственного агентства по вопросам электронного управления.

«Тональность встречи задал президент Владимир Зеленский на iForum на прошлой неделе, когда заявил о «государстве в смартфоне», – говорится в сообщении.

Советник президента отметил, что проект электронного правительства активно развивается в Украине последние 4 года, в течение которых было создано много электронных сервисов, и предложил совместными усилиями сделать еще больше.

«Ключевая цель сейчас – определить конкретные пути и механизмы ускорения реализации этого амбициозного проекта, сделать электронное правительство более технологичным, удобным и существенно увеличить

количество его пользователей. Нам нужно реализовать идею «единого окна», дать гражданам один веб-адрес всех имеющихся услуг, внедрить единую систему авторизации и идентификации, сделать вообще всю систему более ориентированной на потребности граждан, внедрить унифицированные принципы относительно дизайна и интегрировать имеющиеся электронные услуги в единый технологический фреймворк», – сказал Федоров.

Советник президента объяснил, что электронное правительство должно стать более дружелюбным к гражданам благодаря тому, что им необходимо будет помнить только один адрес для удобной навигации по всему спектру электронных услуг – и тех, что уже разработаны, и тех, что еще планируют создать. Концентрация имеющихся и запланированных е-услуг на одном веб-ресурсе позволит еще активнее привлекать граждан к цифровому миру. Важной задачей является презентация полной дорожной карты запуска новых услуг.

«Очевидно, что нужен дополнительный импульс, перезагрузка этой сферы. Эргономика электронных услуг – это когда гражданин в два клика находит то, что ему нужно, в национальном каталоге услуг, реализованном по принципу жизненных ситуаций, один раз авторизуется, один раз вводит свои данные и не боится их потерять. Это когда на бэк-офисе внедрены электронные административные регламенты, позволяющие служащим и услуги быстрее предоставлять, и внутренние процессы автоматизировать», – отметил сопредседатель ИТ-комитета Американской торговой палаты Валерий Фищук.

Первый зампред Госагентства по вопросам электронного правительства Алексей Вискуб сообщил, что стратегия развития е-услуг предлагает 200 приоритетных позиций для повседневной жизни граждан. В частности, это услуги регистрации ООО, электронный кабинет застройщика и проект «еМалютко», который должен обеспечить возможность получить 10 услуг, связанных с рождением ребенка.

В Украине доступны в режиме онлайн 125 электронных услуг государства. Среди наиболее популярных – получение выписки о земельном участке и справки о несудимости, оформление жилищных субсидий.

«Конечной целью по большинству услуг должна стать полная автоматизация, когда решение принимает не чиновник, а система на основе понятного алгоритма, предусмотренного нормативной базой».

Также стороны не обошли вниманием реализацию национальной системы идентификации, которая связана с необходимостью создания Единого демографического реестра, ситуацию с государственными реестрами, которые являются основой для электронного правительства и е-услуг, использованием технологий блокчейн, прежде всего, по «имущественным» реестрам и борьбы с рейдерством.

Федоров предложил дополнительно обсудить вопросы развития е-услуг в разрезе современной национальной системы идентификации, существенно ускорит развитие этой сферы, и отдельно затронул вопрос цифровизации в

регионах – на уровне инициатив, проектов и ответственных в областных государственных администрациях.

Присутствующие на встрече представители международных организаций Даниил Молчанов, Елена Саенко, Юрий Копытин, Людмила Рабчинская и Владимир Дельбин предоставили комментарии относительно текущего состояния проекта, отметили важные шаги, которые уже были сделаны соответствующими командами, и заверили в необходимости совместных действий в будущем.

Советник президента Украины также анонсировал совместную презентацию для экспертных кругов и общественности дорожной карты развития сферы электронных услуг и модели «государство в смартфоне» в ближайшее время (*Совместные действия для развития e-услуг в Украине обсудил с представителями международных организаций советник президента Федоров // <https://interfax.com.ua/news/telecom/589942.html>. – 2019. – 28.05*).

В Україні запрацювала національна система електронної взаємодії між державними органами «Трембіта».

В.о. міністра охорони здоров'я Уляна Супрун:

«Трембіта» дозволяє будувати безпечні інформаційні міжвідомчі взаємодії державних органів та органів місцевого самоврядування, йдеться в повідомленні.

«Обмін даними відбувається через інтернет шляхом обміну електронними повідомленнями безпосередньо між їх інформаційними системами. Це дійсно великий крок в напрямку технологій, прозорості та оптимізації роботи».

Перший автоматичний обмін даними через «Трембіту» запрацював між Національною службою здоров'я України та Держслужбою лікарських засобів і контролю за наркотиками.

«Завдяки цьому можна робити більш одного мільйона автоматичних перевірок даних щомісяця при реалізації програми «Доступні ліки». Раніше такі перевірки проводилися вручну».

За словами Супрун, така система дозволяє провести спрощену перевірку аптечних закладів на наявність ліцензії тричі – при реєстрації і укладення договору між аптеками і НСЗУ, погашенні електронних рецептів в аптеках і поданні аптеками звітів НСЗУ про відпущених ліках, на підставі яких здійснюється відшкодування їх вартості.

Відзначається, що «Трембіта» дозволить відшкодувати з держбюджету вартість ліків за програмою «Доступні ліки» тим аптекам, які працюють за цією програмою на законних підставах.

Відзначається, що згодом планується запуск електронних послуг з ліцензування в медичній сфері, щоб в онлайн-режимі отримувати ліцензії на виробництво, продаж і імпорт ліків (*Супрун повідомила про старт національної системи електронної взаємодії між держорганами //*

<http://argumentua.com/novosti/suprun-pov-domila-pro-start-nats-onalno-sistemi-elektronno-vza-mod-m-zh-derzhorganami>. – 2019. – 27.05).

Радниця міністра інфраструктури Володимира Омеляна Яніка Мерило:

Громадські організації та розробники рішень електронної демократії об'єдналися в «Коаліцію електронної держави»

Мета коаліції – об'єднати експертні організації та ключових експертів в єдину коаліцію, задачі якої:

- допомагати центральним і місцевим органам влади швидше запускати рішення з прозорості влади, бюджетів, електронної участі та послуг;
- консультувати органи влади як запускати рішення використовуючи вже існуючі інструменти та інформувати які рішення вже існують;
- інформувати суспільство про існуючі послуги та створити єдиний інформаційний простір та платформу створених послуг;
- бути експертним центром для консолідованої оцінки;
- працювати над законодавством для створення всіх умов запуску послуг;
- допомагати створювати єдині рекомендовані стандарти та приклади технічних завдань.

До створення коаліції приєдналися організації Transparency International, фонд «Відродження», Реанімаційний пакет реформ (група Е-демократії), BRDO (Офіс ефективного регулювання), фонд «Східна Європа», представники програм EGAP, «Нова Країна», Центр Розвитку Інновацій, ГО «Електронна Демократія» тощо.

Також створення коаліції в підтримку розвитку електронної держави підтримують ключові центральні органи влади як Державне Агентство з питань електронного урядування, Міністерство економічного розвитку і торгівлі, Міністерство інфраструктури, Міністерство Фінансів та інші.

Відомо, що при коаліції працюватиме експертна група, до якої можна звернутись різним рівням влади для консультації з запуску нових рішень та для інформації що вже запущено і що можна запустити, наприклад, в містах, де ще не працюють всі електронні інструменти.

«Я вірю, що поєднання зусиль допоможе нам разом створити реально електронно-демократичну та інноваційну країну, так як з'єднуючи всі наші вміння, розуміння, технології та цінності, розвиток електронної країни однозначно буде швидше, ніж працюючи кожен окремо і паралельно. Я дуже рада, що ми зібралися саме на єдиних цінностях» *(В Україні створили коаліцію електронної демократії, електронних послуг і рішень // [https://espresso.tv/news/2019/05/27/v_ukrayini_stvoryly_koaliciyu_elektronnoyi-demokratiyi_elektronnykh_poslug_i_rishen](https://espresso.tv/news/2019/05/27/v_ukrayini_stvoryly_koaliciyu_elektronnoyi_demokratiyi_elektronnykh_poslug_i_rishen). – 2019. – 27.05).*

Президент Володимир Зеленський хоче реалізувати ідею «країни у смартфоні» і надолжити відставання України у розвитку електронного уряду.

«Сьогодні, як би сумно це не звучало, ми програємо Казахстану, Білорусі, Узбекистану, Грузії, Молдові, країнам Балтії та агресору», – сказав він, виступаючи на iForum 2019.

Зеленський вказав, що за індексом людського капіталу Україна програє тільки РФ, Білорусі та Естонії.

«Тобто взагалі справа не в людях, реально ми повинні визнати, що справа у системі. Можете, правда, вважати мене наївним мрійником, але ми хочемо дійсно зробити «країну в смартфоні», «уряд у смартфоні». Хлопці, пора це зробити – без вас не впораємося.

Як було б круто, що коли їдеш на роботу і не тільки отримуєш новини, а реально контролюєш, які законопроекти подаються, можеш їх змінювати, доповнювати, які люди обираються, як можна їх відкликати».

Зеленський попросив усіх, у кого є різні інноваційні ідеї, звертатися з ними до його команди (*«Було б круто» – президент запропонував нову ідею* // https://gazeta.ua/articles/politics/_bulo-b-kruto-prezident-zaproponuvav-novu-ideyu/904545. – 2019. – 23.05).

23 травня Перший віце-прем'єр міністр – Міністр економічного розвитку і торгівлі України Степан Кубів відкрив Міжнародний інвестиційний форум «Тернопільщина Invest».

Перший віце-прем'єр-міністр зазначив, що Форум є ефективним майданчиком для діалогу влади, бізнесу та інвесторів задля розвитку міжнародного співробітництва та залучення інвестицій в Тернопільський регіон та Україну в цілому.

«Тернопільщина входить до ТОП-5 областей України, де бізнес відчуває себе найбільш комфортно. Можливо, тому впродовж 4 років саме у цей регіон залучено 23 млрд грн капітальних інвестицій, реалізовано 1 600 проектів регіонального розвитку на суму 3,5 мільярда гривень, а також 565 інфраструктурних проектів на 350 мільйонів гривень. Також в Тернопільській області працює понад 175 підприємств з прямими іноземними інвестиціями, що доводить ефективність проведених реформ та бажання іноземних партнерів працювати в Україні». Перший віце-прем'єр-міністр України також наголосив на важливості продовження реформи децентралізації, яка розширює можливості місцевого самоврядування та повноваження громад.

«Переконаний, що успіх розвитку кожного регіону – це успіх всієї держави. Адже саме децентралізація дає можливість Україні бути успішною. Розвиток транспортної та інтернет інфраструктури, модернізація системи безпеки та відеоспостереження, розвиток електронного урядування, а також сучасне управління комунальними послугами – все це необхідно для сучасного розвитку регіонів і громад. Нині таку можливість надає державно-

приватне партнерство, об'єднуючи можливості приватних та державних ресурсів».

Перший віце-прем'єр-міністр окремо наголосив, що впродовж 2018 року близько 10 проектів ДПП ініціював саме бізнес, що підкреслює результативність та ефективність такої взаємодії (*Степан Кубів відкрив Міжнародний інвестиційний форум на Тернопільщині // <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/stepan-kubiv-vidkriv-mizhnarodnij-investicijnij-forum-na-ternopilshchini>. – 2019. – 23.05*).

22 травня запрацювала перша електронна взаємодія, реалізована в межах національної системи електронної взаємодії «Трембіта». Будучи основою електронного урядування, «Трембіта» здатна забезпечити глобальний реінжиніринг процесів державного управління з метою їх оптимізації та прозорості. Система здійснює обмін даними без участі людини, що значно пришвидшує процес надання послуг, зменшує можливість механічних помилок та корупційних ризиків.

Перший автоматичний обмін даними завдяки «Трембіті» впроваджено між Національною службою здоров'я України (НСЗУ) та Державною службою України з лікарських засобів та контролю за наркотиками (Держлікслужба). Це уможливить проведення більше одного мільйона перевірок даних щомісяця.

Електронна взаємодія впроваджена для ефективної реалізації Урядової програми реімбурсації «Доступні ліки», яка передбачає цілковите або часткове відшкодування з держбюджету вартості лікарських засобів для пацієнтів із серцево-судинними захворюваннями, бронхіальною астмою та діабетом II типу. Держбюджетом на 2019 рік передбачено 1 млрд гривень на цю програму.

Над проектом, окрім зазначених відомств, працювали Державне агентство з питань електронного урядування України, проект USAID/UK aid «Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах/TAPAS» і Фонд Східна Європа.

трембіта

Адміністрування Урядової програми «Доступні ліки» стало ефективнішим

КОГО З'ЄДНУЄ?

Національну службу здоров'я України та Держлікслужбу

ЩО ДОЗВОЛЯЄ?

Автоматично перевірити наявність у аптек-учасниць програми відповідної ліцензії

КОЛИ?

- Під час реєстрації та укладання договорів між аптеками та НСЗУ
- Під час погашення е-рецептів у аптеці
- Під час формування аптеками звітів на відшкодування вартості відпущених ліків

НАВІЩО?

- Пришвидшити час оброблення документів спеціалістами НСЗУ
- Унеможливити зловживання в межах програми
- Забезпечити ефективне використання бюджетних коштів

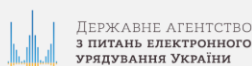

1 600

е-рецептів
виписують в Україні
кожні 15 хвилин

2 000 000

е-рецептів було виписано
від 1 квітня 2019 року
(початок дії оновленої програми «Доступні ліки»)

ДЕРЖАВНЕ АГЕНТСТВО
З ПИТАНЬ ЕЛЕКТРОННОГО
УРЯДУВАННЯ УКРАЇНИ

Національна служба
здоров'я України

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ
З ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ
ТА КОНТРОЛЮ ЗА НАРКОТИКАМИ

USAID
AMERICAN PEOPLE

UKaid
from the British people

EURASIA
FOUNDATION

Фонд Східна Європа

Олег Петренко, голова НСЗУ:

«Від 1 квітня 2019 року НСЗУ адмініструє Урядову програму реімбурсації лікарських засобів «Доступні ліки». Рецепт на лікарські засоби в межах програми став винятково електронним. На 21 травня уже виписано 2 мільйона електронних рецептів, за 1,5 мільйонами пацієнти отримали лікарські засоби. За перший місяць роботи аптечним закладам за договором виплачено понад 45 мільйонів гривень. Усі процеси переведені в електронну систему охорони здоров'я. Це забезпечує прозоре, раціональне та контрольоване використання бюджетних коштів. Автоматичний обмін даними між нами та Держлікслужбою є важливою частиною цього процесу».

Електронна взаємодія між відомствами дозволяє перевіряти законність отримання аптечними закладами відшкодування з держбюджету за відпущені ліки громадянам у межах програми. Предметом перевірки слугує ліцензія на провадження діяльності з роздрібною реалізації лікарських засобів. Відтепер наявність ліцензії автоматично перевіряється завдяки «Трембіті» тричі під час:

- реєстрації та укладення договору між аптеками та НСЗУ;
- погашення електронних рецептів у аптеках;
- подання аптеками звітів до НСЗУ про відпущені лікарські засоби, на підставі яких здійснюється відшкодування їх вартості.

«Автоматичний обмін даними між НСЗУ та Держлікслужбою за допомогою «Трембіти» спрощує процедуру перевірки аптечних закладів на наявність ліцензії. Такі перевірки забезпечують впевненість у тому, що лікарські засоби за програмою «Доступні ліки» відпускають лише ті аптечні заклади, які мають чинну ліцензію. Відповідно, відшкодування вартості лікарських засобів за рахунок коштів державного бюджету отримують ті аптеки, які працюють на законних підставах».

«Трембіта» – це система електронної взаємодії державних реєстрів та баз даних, що дозволяє відомствам та органам влади безпечно та оперативно обмінюватися необхідною інформацією для більш якісної взаємодії як між собою, так і з громадянами та представниками бізнесу. Окрім того, «Трембіта» надає можливість створювати для населення більш якісні послуги – як офлайн, так і електронні.

За словами **Олександра Риженка, голови Державного агентства з питань електронного урядування**, сьогоднішній день без перебільшення можна назвати для України визначним: «Масштабне впровадження «Трембіти» дає початок невідворотним змінам як у взаємодії державних органів між собою, так і у взаємодії бізнесу і громадян – із державою. Адже це – швидкість та прозорість державних процесів, що виливається в економію часу та раціональне використання бюджетних коштів. І, безумовно, то є більша зручність для громадян. Їм не доведеться більше звертатись до одного органу, щоб взяти якусь довідку для іншого. Із «Трембітою» бігати починають дані, а не люди».

Найближчим часом також заплановано запуск електронних послуг із ліцензування в медичній сфері: онлайн можна буде отримати ліцензії на виробництво, продаж та імпорт ліків, що забезпечить іще більшу прозорість стосовно аптек-учасників програми «Доступні ліки».

Петро Матіяшек, керівник проекту USAID/UK aid «Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах/TAPAS»:

«За підтримки нашого проекту було проведено дослідження щодо стану розвитку державних інформаційних систем, яке засвідчило, що понад 80 % персональних даних все ще дублюються в державних реєстрах. Це означає незручність в отриманні послуг (адже громадянам треба щоразу збирати одні й ті самі довідки для різних установ), корупційні ризики та низьку ефективність роботи держорганів. Крім того, це величезні додаткові витрати – приблизно 21 млн грн щороку йде на утримання одного реєстру, тоді як їх понад 350. Тому налагодження електронної взаємодії у межах «Трембіти» було одним із пріоритетних завдань для нас і наших партнерів» *(В Україні розпочато впровадження «Трембіти» // <https://www.e.gov.ua/ua/news/v-ukrayini-rozpochato-vprovadzhennya-trembiti-nalagodzhenno-avtomatichnij-obmin-danimi-mizh-derzhustanovami>. – 2019. – 22.05).*

Президент Петро Порошенко підписав указ щодо впровадження мобільного зв'язку п'ятого покоління. Подія відбулася в Адміністрації Глави держави.

Глава держави зазначив, що стандарт 5G – це нові можливості для людей, IT-сектора, уряду, можливості для сільської медицини, інтерактивного навчання, надходження до Держбюджету.

Петро Порошенко наголосив: за технологіями – майбутнє. І розуміючи, що зв'язок 5G у 2020 матиме більшість країн Євросоюзу, підписав відповідний указ, який чітко визначить графік запуску зв'язку п'ятого покоління 2020 року і в Україні.

Глава держави зазначив, що стандарт 5G – це нові можливості для людей, IT-сектора, уряду, можливості для сільської медицини, надходження до Держбюджету, інтерактивного навчання та безпеки через систему «Безпечне місто». Він додав: шлях розвитку високих технологій в Україні повинен тривати.

«Це можливості отримання нових послуг зв'язку й інтерактивне TV, електронне урядування, підвищення якості менеджменту, нова робота IT-сектора. Адже Україна є одним із лідерів по талановитій молоді, що нині інтегрується в IT-сектор» *(Порошенко підписав указ щодо впровадження 5G: коли з'явиться в Україні // <https://www.5.ua/polityka/poroshenko-pidpysav-ukaz-shchodo-vprovadzhennia-5g-koly-ziavytsia-v-ukraini-192441.html>. – 2019. – 17.05).*

Ключові громадські організації та розробники рішень електронних послуг в Україні об'єдналися в незалежну коаліцію електронної держави

(E Government Coalition) для підтримки прозорості влади, боротьби з корупцією та створення нових електронних рішень, повідомила радник міністра інфраструктури Володимира Омеляна Яніка Мерило в середу.

«Електронне урядування – це ключ до прозорості та підзвітності державного управління... Тепер перед нами стоїть декілька викликів – активно популяризувати серед населення та бізнесу ті можливості та сервіси, які вже доступні в електронному вигляді, а також не збавляти темп на нашому спільному шляху до створення цифрової України», – процитувала Мерило на своїй сторінці у Facebook слова **заступника керівника проекту «Прозорість та підзвітність державного управління та послуг TAPAS «Лесі Чміль»**.

...За словами Мерило, в пілотному режимі E Government Coalition співпрацюватиме з Міністерством економічного розвитку і торгівлі, сервісними центрами Міністерства внутрішніх справ, Мінінфраструктури та місцевими органами влади Львова, Миколаєва, Марганця, Покрова, Дрогобича, а також із Луганською та Дніпропетровською облдержадміністраціями *(Ключові розробники електронних послуг в Україні створили коаліцію електронного урядування і демократії // <https://ua.interfax.com.ua/news/economic/587378.html>. – 2019. – 15.05)*.

Глава «Укрзалізниці» Євген Кравцов:

На офіційному сайті «Укрзалізниці» можна буде купити квитки на всі напрямки до Польщі. З Києва курсують поїзди у Варшаву, Вроцлав і Перемишль.

З 15 травня квитки на всі напрямки до Польщі доступні для продажу онлайн.

За його словами, раніше сервіс був доступний тільки для окремих рейсів.

«Пасажири справедливо нарікали на незручність сервісу. «Укрзаліниця» максимально прискорювала фінальні домовленості з польськими колегами. Тому, з 15 травня квитки на весь перелік міжнародних поїздів в Польщі доступні на офіційному сервісі», – підкреслив Кравцов.

Квитки на всі напрямки в Польщу можна буде придбати на сайті.

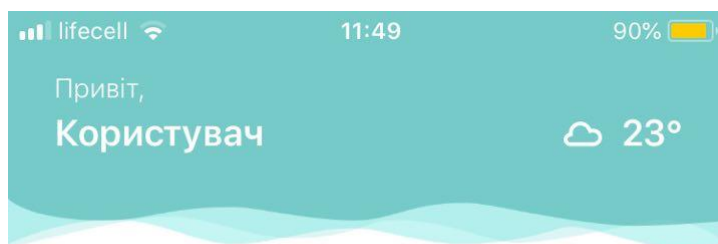
З Києва курсують поїзди у Варшаву, Вроцлав і Перемишль *(Владислава Шевченко «Укрзаліниця» запускає онлайн-продаж квитків до Польщі // <https://nachasi.com/2019/05/14/ukrzaliznytsya-onlajn-prodaz-polshya>. – 2019. – 14.05)*.

Регіональні ініціативи

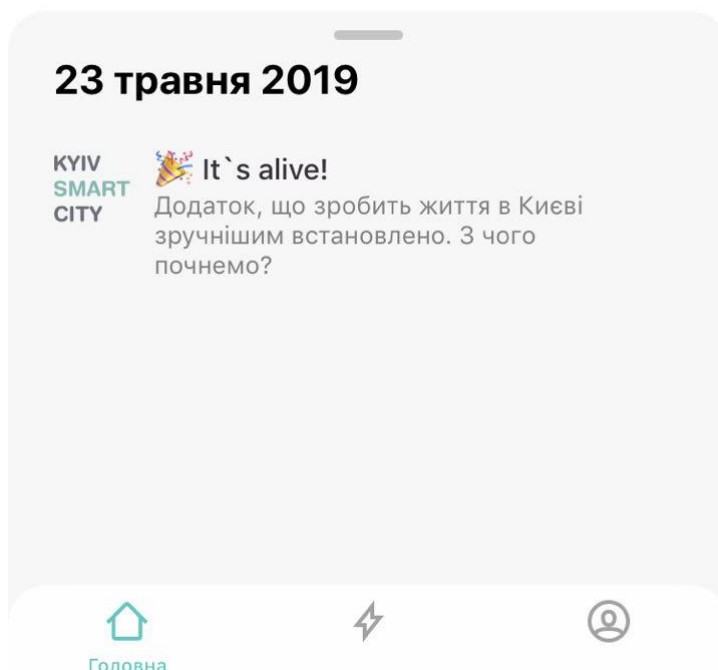
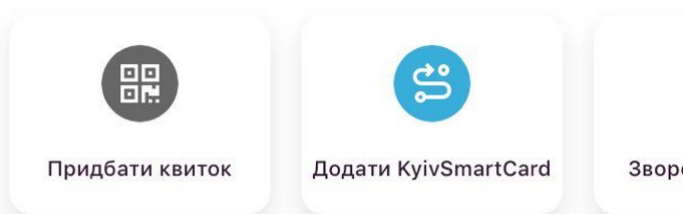
Глава Kyiv Smart City Юрій Назаров у рамках виступу на конференції iForum.

Набір послуг, які доступні у додатку від Kyiv Smart City, будуть доповнюватися на основі побажань користувачів.

Проект Kyiv Smart City з 23 травня запустив мобільний додаток послуг для киян.

НАЙВАЖЛИВІШЕ ПІД РУКОЮ

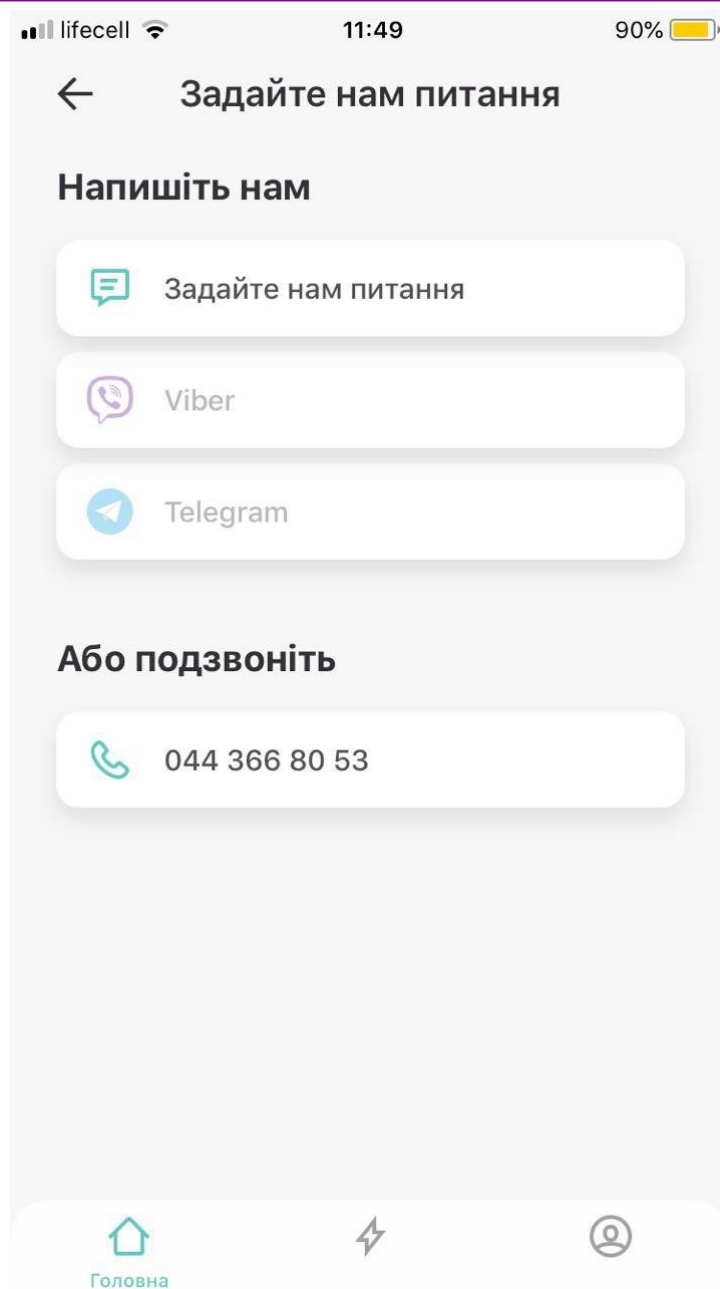

За його словами, додаток вже доступний в AppStore і Google Play.

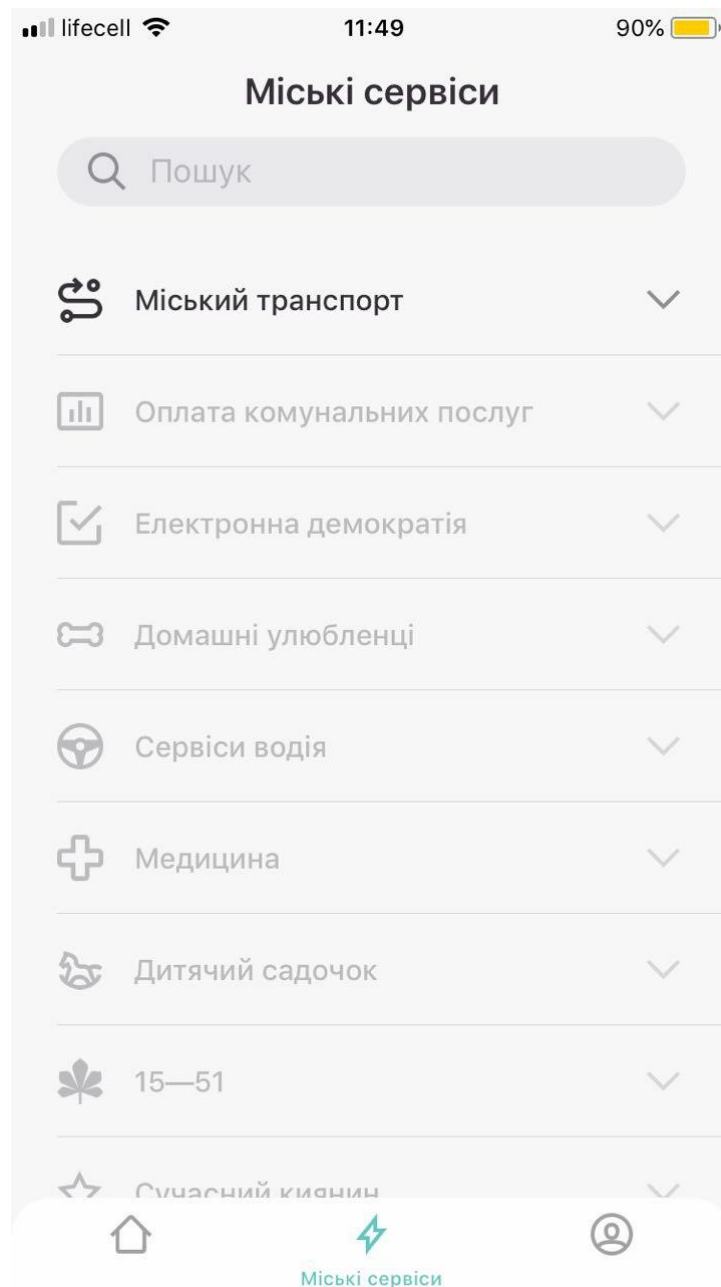
Наразі у додатку доступна тільки одна функція – замовлення електронного квитка.

The screenshot shows a mobile application interface for purchasing a QR ticket. At the top, the status bar displays 'lifecell', signal strength, time '11:49', and battery level '90%'. The app title is 'Придбати квиток' (Buy ticket) with a close button 'X'. Below the title is a section 'Кількість' (Quantity) with a prompt 'Скільки квитків ви б хотіли придбати' (How many tickets would you like to buy). A numeric input field shows '1'. Below this, a box indicates 'До сплати 8 грн' (Amount to pay 8 UAH). The next section is 'Карткою' (By card), with buttons for 'Додати MasterPass' (Add MasterPass) and 'Visa / Mastercard'. An information box with an 'i' icon states: 'QR-квиток є дійсним протягом 15 днів з моменту його придбання та діє лише в наземному транспорті.' (The QR ticket is valid for 15 days from the moment of purchase and is only valid in ground transport). At the bottom is a large grey button labeled 'Придбати' (Buy).

Проте у додатку кияни можуть залишити відгуки – які функції їм ще потрібні. Наприклад, послуги ЖКГ, спілкування з КМДА і так далі. Пропозиції будуть враховані. На їх основі сформується набір послуг.

Також у додатку можна побачити, які проекти знаходяться у розробці.

(Владислава Шевченко Kyiv Smart City запустив мобільний додаток для киян // <https://nachasi.com/2019/05/23/kyiv-smart-city-app>. – 2019. – 23.05).

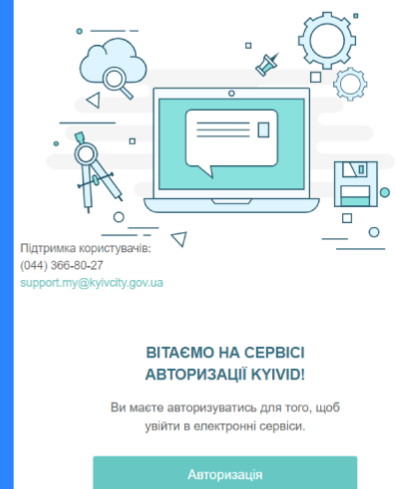
Виконком Тернопільської міської ради прийняв рішення про передачу картотек з інформацією про місце реєстрації тернополян від ЖЕКів, ОСББ, інших організацій для внесення в єдиний електронний Реєстр громади. У міській раді запевняють, що зовсім скоро: тернополянам не потрібно буде ходити у ЖЕКи, щоб отримати довідку з місця проживання (надіємося, це буде вже цієї осені). Та й взагалі багато довідок з ЖЕКів буде скоро скасовано (зараз ще триває аудит); планується, що в рамках створення Реєстру громади та реалізації Концепції електронного урядування, цієї довідки не потрібно буде для більшості послуг, які надаються у міській раді, оскільки усі дані будуть у електронному Реєстрі; заплановано, що довідки

для інших державних служб з місцем реєстрації після повноцінного впровадження Реєстру надаватимуть не лише у міськраді, а й нотаріуси (*Міська рада обіцяє: за довідками в ЖЕК скоро ходити не треба // <https://terminovo.te.ua/misto/9817>. – 2019. – 22.05*).

Електронний квиток дійсний у межах однієї поїздки. Час дії QR-квитка – 15 днів з моменту його купівлі. З часом така можливість з'явиться і у власників смартфонів на операційній системі Android.

Власники транспортних карток Kyiv Smart Card, які користуються смартфонами на базі iOS, тепер мають можливість додати придбаний QR-квиток до Apple Wallet, повідомляє КМДА.

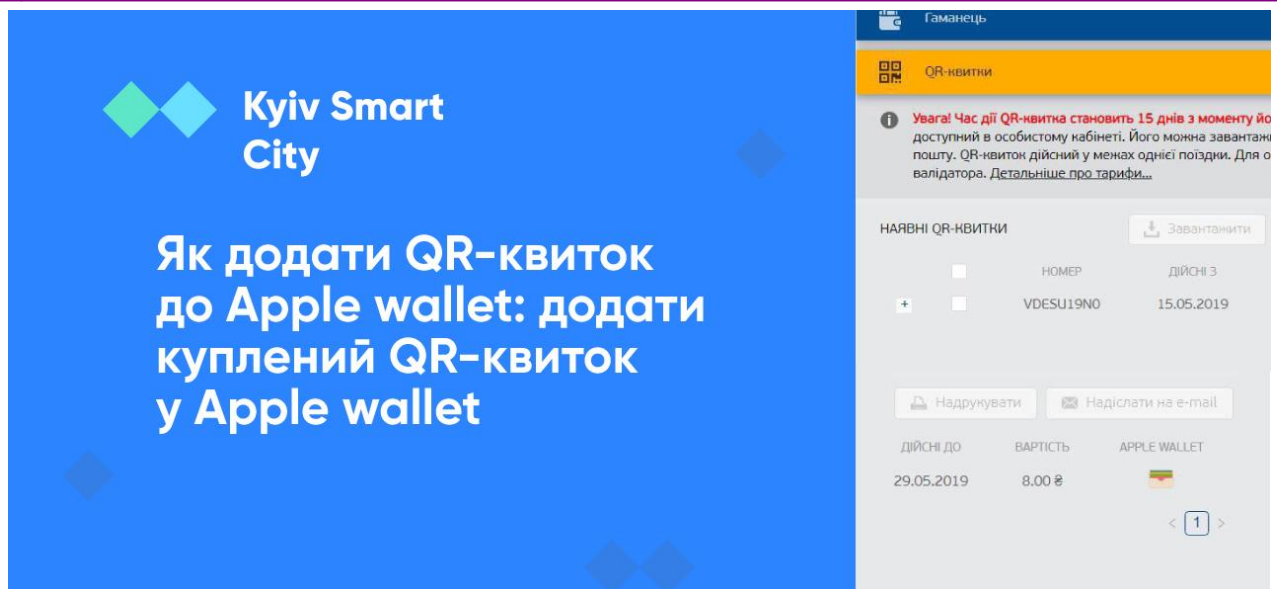
Нова можливість зробить процес сплати за проїзд у громадському транспорті ще зручнішим.

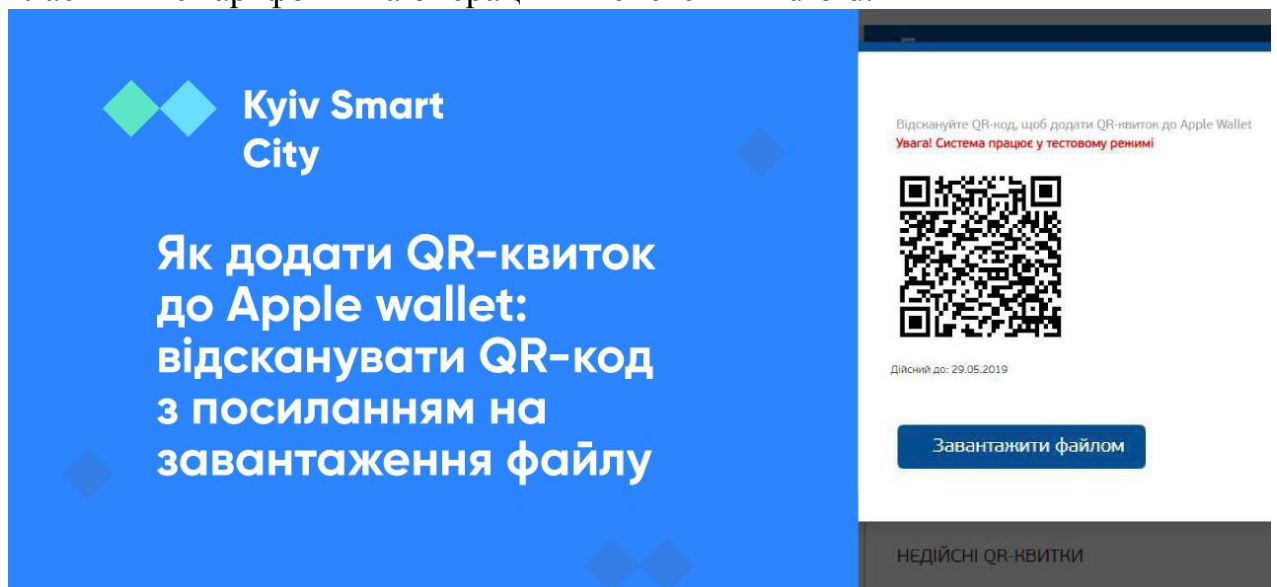
Як додати QR-квиток до Apple Wallet:

- Зайти в Особистий кабінет киянина;
- Придбати QR-квиток у розділі «Електронний квиток»;
- Обрати опцію «Додати до Apple Wallet»;
- Відсканувати камерою смартфона QR-код з посиланням на скачування файлу з QR-квитком;
- Підтвердити на смартфоні додавання QR-квитку до Apple Wallet.

QR-квиток дійсний у межах однієї поїздки. Час дії квитка – 15 днів з моменту його купівлі.

У КМДА зазначили, що з часом подібна можливість з'явиться і у власників смартфонів на операційній системі Android.

Картка Kyiv Smart Card є ключем доступу до облікового запису у систему єдиного електронного квитка. Куплена карта прив'язується до особистого кабінету користувача. Він може поповнювати або купувати поїздки.

Після цього Kyiv Smart Card використовується у всіх видах громадського транспорту, де встановлені валідатори для зчитування таких карток. Просто прикладаєте картку і спокійно їдете, не шукаючи кондуктора.

Для гостей столиці замість жетонів і одноразових квитків у громадському транспорті діятимуть квитки з QR-кодами. Теж єдині для всіх видів транспорту. Їх можна придбати у спеціальних боксах, у касах метрополітену та «Київпастрансу», а ще й в Особистому кабінеті киянина (*Владислава Шевченко Електронний квиток у Києві відтепер можна додати в Apple Wallet // <https://nachasi.com/2019/05/21/elektronnyj-kvytok-apple-wallet>. – 2019. – 21.05).*

15 травня, у межах програми ООН із відновлення, розбудови миру та управління, яка полягає у підтримці Європейського Союзу на Сході України, до Дрогобича завітала делегація з Луганської та Донецької областей.

В основному це очільники й службовці місцевих адміністрацій та представники місцевого бізнесу.

Привітав делегацію **міський голова Дрогобича Тарас Кучма**.

«Вітаю вас у славному Дрогобичі. Впевнений, що ви побачите багато захоплюючих речей в архітектурі нашого міста. Ми маємо багату історію, але є й її трагічна частина, яку ви матимете змогу запізнати під час екскурсії і зрозуміти, чому тут так негативно ставляться до радянщини. Приємно, що ми маємо співпрацю зі Сходом, що до нас приїжджають діти і пізнають галицьку культуру святкування Різдва та Великодня. Щодо відкритості, прозорості та комунікації з громадою і співпраці з бізнесом, то наші місцеві практики визнано одними з найкращих у Східній Європі. З вами охоче поділяється досвідом роботи та принципами комунікації з громадою наші фахівці».

Впродовж одного дня фахівці з Дрогобича ділитимуться досвідом зі своїми колегами зі сходу України у сфері електронного управління містом.

Відтак, керівник КУ «Інститут міста Дрогобич» Володимир Кондзьолка презентував гостям практику «Smart city Drohobych» про комунікаційні та інтернет-технології в управлінні містом Дрогобич та перспективу для майбутньої ОТГ.

Станіслав Гайдер, керівник відділу ІТ та аналізу ДМР, презентував гортал відкритих даних Дрогобича про всі сфери життєдіяльності міста, який слугує не лише громаді, а й місцевому бізнесу.

Також у програмі візиту делегації зі Сходу заплановано презентацію КП «Туристично-інформаційний центр Дрогобича», як майданчика для розбудови приватної внутрішньої і зовнішньої туристичної інфраструктури *(У Дрогобичі делегація з Луганської та Донецької областей знайомиться з досвідом електронного урядування // https://zik.ua/news/2019/05/16/u_drogobychi_delegatsiya_z_luganskoi_ta_donetskoi_oblastey_znayomytsya_z_1572791. – 2019. – 16.05).*

Експертний погляд

Експерт в сфері цифрової економіки Елена Минич:

Полноценный запуск электронного правительства, которое Владимир Зеленский на днях назвал одним из приоритетных направлений его команды, может состояться не раньше, чем через 5-7 лет.

Дело в том, что в широком понимании, термин «e-government» включает в себя много больше, чем просто оформление гражданами паспорта онлайн. И если перевести значительную часть услуг госорганов в смартфон относительно несложно и займет всего 2-3 года упорного труда, то глубинные изменения в работе самих госструктур так быстро провести не выйдет.

Электронный рецепт – без телефона не выпишут, а за лекарствами придется побегать.

«Без автоматизации бизнес-процессов в самих госорганах, не будет работать ни одна онлайн государственная услуга. Но там настолько все запущено, что проще списать вместе с компьютерами все устаревшие системы, чем пытаться на их основе построить что-то стоящее. А для этого недостаточно просто запустить электронный документооборот – такой подход лишь создаст автоматизированный хаос. Необходимо начать, говоря языком бизнеса, с новой оргструктуры правительства и министерств, а также реинжиниринга всех бизнес процессов. Но результат при правильном подходе будет впечатляющим: количество занятых служащих резко сократится».

Горя простым языком, электронное правительство – это возможность для любого жителя страны, используя девайсы, иметь доступ к онлайн услугам и контенту государства. **А для нормальной работы всей системы необходимо выполнить сразу три условия:**

- Наличие развитой телеком инфраструктуры, позволяющей обеспечить широкополосным качественным интернетом каждого гражданина страны.
- Наличие цифровой и компьютерной грамотности у населения.
- Доступность онлайн услуг и контента государственных органов в электронном виде.

И хотя кое-какие шаги в этом направлении уже сделаны, развитие системы в нашей стране оставляет желать лучшего. По данным ООН, наша страна в 2018 году занимала 82 место среди 193 государств по уровню развития электронного правительства.

«Индекс считают по трем компонентам. Самая плохо развитая из них в Украине – телеком инфраструктура (43 % из 100 возможных). Чуть выше мы по уровню доступности онлайн услуг (56 %). И демонстрируем хороший результат только в части цифровой грамотности населения 84 %».

Отсюда и вытекает **«план работ» для государства**: в первую очередь необходимо развивать цифровую инфраструктуру и широкополосный доступ к сети интернет. Вслед за этим нужно заниматься разработкой онлайн услуг. В противном случае получится так, что сервисов будет масса, но пользоваться ими смогут только жители мегаполисов.

«Если подходить к e-gov грамотно, с реинжинирингом бизнес процессов в госорганах, проект займет порядка 5-7 лет. Для развития цифровой инфраструктуры нужно 5-10 лет. А вот портал с личным кабинетом каждого гражданина и доступом к уже имеющимся онлайн услугам можно запустить и за 2-3 года. Но в идеале, всю эту работу нужно выписать в 10 летнюю «Цифровую стратегию» с майлстоунами по каждому из проектов».

Електронному правительству мешают ленивые украинцы.

И привела в пример опыт Дании, которая сейчас занимает первое место в e-gov. В развитии проекта страна руководствуется цифровой стратегией на 2016–2020 годы. Которая предусматривает развитие цифрового государственного управления, связи и электронных услуг.

Она также содержит такие важные инициативы, как обязательная цифровая почта и обязательное онлайн-самообслуживание для физических и юридических лиц. Доступность данных государственного сектора в режиме онлайн, бесплатно для частных лиц, предприятий и органов власти (**Микола Олійник, Юрий Павлов Зеленскому не хватит одного срока, чтобы запустить электронное правительство // <https://ubr.ua/ukraine-and-world/technology/zelenskому-ne-khvatit-odnoho-sroka-htoby-zapustit-elektronnoe-pravitelstvo-3883097>. – 2019. – 24.05).**

У майбутньому в Україні зникнуть паперові документи, а також можна буде прийти до органів соцзахисту із одним лише паспортом – та отримати субсидію. Не треба буде нести із собою купу папірців та довідок – вони автоматично підтягнуться за спеціальним запитом.

Таке майбутнє ледь не вчора вже мало стати нашою із вами реальністю. І щоб втілити цей амбітний проект навіть було створене спеціальне відомство – Агентство з питань електронного урядування «Трембіта» в Україні.

Проте треба констатувати, що через 5 років роботи амбіційний проект так лишається у статусі «проекту», тоді як бюджетні гроші на роботу агентства без перебільшень течуть рікою.

Що таке «Трембіта»? Це українська версія естонського проекту електронного самоврядування і справжній крок у майбутнє. В Естонії завдяки електронному самоврядуванню взагалі люди забули про паперові довідки та документи. Вся інформація про громадянина зберігається на спеціальних серверах.

Один із прикладів – ви б могли прийти за субсидією у відділ соцзабезпечення, або взагалі подати заявку онлайн вдома. За ідентифікаційним номером одразу підтягується інформація про склад сім'ї, доходи, сплачені комунальні послуги, купівлю якогось майна тощо. Субсидія

оформлюється автоматично на підставі актуальних даних, або ж вам у ній відмовляють, бо система знайшла документ, що ви отримали високий дохід. Людський фактор, паперова тяганина, тижні очікування лишаються в минулому.

В Україну навіть приїжджали естонські фахівці для того, щоб втілити естонське диво у реальність. Проте воно якраз і наштовхнулося на українську реальність. І це довів аудит рахункової палати щодо діяльності Агентства та підпорядкованої йому державного підприємства.

Серйозні проблеми в роботі Агентства з питань електронного урядування виявила звичайна планова перевірка.

В агенції – проведення аудиту, у нас не було ніяких проблем. В державному підприємстві у нас були невеликі проблеми з тим, що первинні документи, державне підприємство частково нам не надало для перевірки. Мова йде про «Держінформресурс». Головні підсумки – наведені у звіті. Тобто ми подивились і констатували, що у нас незаконно витрачено десь 60-65 мільйонів гривень, – розповів **член рахункової палати України, який особисто підписував звіт і готовий відповідати за кожну цифру Ігор Яремчук.**

Результати аудиту

Якщо розкласти результати аудиту «по поличкам», то отримаємо ***наступні результати*** – у Агентстві з питань електронного урядування порушень при витрачанні державних коштів було знайдено на суму близько 26 мільйонів гривень.

У підпорядкованому ж агентству державному підприємстві «Держінформресурс» – порушень при витрачанні державних коштів було знайдено на суму близько 18 мільйонів гривень.

Більше того, на підприємстві було знайдено витрати на суму 100 мільйонів гривень, що не були підтверджені жодними необхідними звітами. І це не віртуальні, а цілком реальні гроші із державного бюджету.

Нам вдалось знайти конкретні приклади того, як саме Агентство та підпорядковане йому підприємство підозріло витрачало кошти, що були надані їм з державного бюджету.

Протягом 2017-2018 років ДП «Держінформресурс», що підконтрольне Агентству з питань електронного урядування провело 8 тендерів в яких перемогла одна і та ж компанія ТОВ «ЕДВАНСД ДЕЙТА ІНТЕГРЕЙШН». Загальна сума укладених договорів склала понад 36 мільйонів гривень.

Таке стабільне везіння приватної компанії на тендерах одного і того ж державного підприємства наштовхнуло на думку, що за цим може стояти щось більше, а ніж просто збіг. І схоже, ми не помилились.

Згідно з даними сайту «YouControl», до 2016 року одним із засновників компанії ТОВ «ЕДВАНСД ДЕЙТА ІНТЕГРЕЙШН», був Саєнко Валерій Олександрович.

Однак найцікавіше те, що людина точно з таким же іменем прізвище та батькові була радником голови того ж самого державного підприємства «Держінформресурс» у якої ТОВ «ЕДВАНСД ДЕЙТА ІНТЕГРЕЙШН» і виграла тендери.

Перечень учредителей (участников) юридического лица (всего 1 изменение)	
15.09.2017 АКТУАЛЬНО НА ②	ЗИНЕВИЧ ВІТАЛІЙ АНАТОЛІЙОВИЧ Адрес учредителя: 07400, Київська обл., місто Бровари, БРЛБ-БАР НСЗ Размер взноса в уставный фонд: 16 500 грн.
28.05.2016 АКТУАЛЬНО НА ②	ДОВГЕЙ ДМИТРО ГЕОРГІЙОВИЧ Адрес учредителя: 59040, Чернівецька обл., Сторожинецький район, с Размер взноса в уставный фонд: 8 250 грн. САЄНКО ВАЛЕРІЙ ОЛЕКСАНДРОВИЧ Адрес учредителя: 03061, м.Київ, Солом'янський район, квартира 15/3 Размер взноса в уставный фонд: 8 250 грн.

Перелік юридичних осіб

ПРОТОКОЛ № 14 засідання комітету з конкурсних торгів Державного підприємства «Державний центр інформаційних ресурсів України» м. Київ «17» грудня 2015 року	
На засіданні комітету присутні: Члени комітету з конкурсних торгів: Тертичний Олег Сергійович - голова комітету з конкурсних торгів; Сільвестров Руслан Георгійович - заступник голови комітету з конкурсних торгів; Юрковська Валентина Степанівна; Мацук Олена Олександрівна Грузинська Жанна Анатоліївна; Сасенко Валерій Олександрович - секретар комітету з конкурсних торгів; Відсутні: немає. На засіданні головує Тертичний Олег Сергійович.	
ПОРЯДОК ДЕННИЙ: 1. Виправлення технічної помилки, виявленої у опублікованому Звіті про результати проведення процедур відкритих і двоступеневих торгів та попередньої кваліфікації № 1 від 09.12.2015 по предмету закупівлі ДК 016-2010: 62.01.2 Оригінали програмного забезпечення (Послуга з постачання примірнику програмної продукції Ensemble Enterprise Single-Server з наданням ліцензії на право використання програмною продукцією (або еквівалент)). По питанню порядку денного слухали: Тертичного О.С., який відкрив засідання та повідомив, що у Звіті про результати проведення процедур відкритих і двоступеневих торгів та попередньої кваліфікації № 2 від 09.12.2015 по предмету закупівлі ДК 016-2010: 62.01.2 Оригінали програмного забезпечення (Послуга з постачання примірнику програмної продукції Ensemble Enterprise Single-Server з наданням ліцензії на право використання програмною продукцією (або еквівалент)),	

Протокол з засідання комітету з конкурсних торгів

Журналісти програми «ЦРУ» хотіли запитати у керівника Агентства Олександра Риженка, як можна пояснити таку тендерну вдачу одної єдиної компанії, засновник якої був радником директора ДП «Держінформресурс». Однак в інтерв'ю нам відмовили (*Естонського дива не сталося: чому в Україні не можуть запустити електронне урядування* // https://24tv.ua/estonskogo_diva_ne_stalosya_chomu_v_ukrayini_ne_mozhut_zapustiti_elektronne_uryaduvannya_n1153261. – 2019. – 15.05).

Блоги та соціальні мережі

Николай Козлов, експерт по побудові Smart City:

UkrID – як перший крок до створення Е-країни.

Частина 1 – UkrID

Єдина платформа з управління містом

У 2007 році в Україні було прийнято закон «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні». Метою закону було сприяння надання кожній людині доступу до технологій, аби мати змогу використовувати їх для покращення свого життя. Згодом інші закони «Про державну підтримку розвитку індустрії програмної продукції» 2012 та «Про цифровий порядок денний України» 2017 (Цифрова адженда України 2020), Концепції електронного урядування, електронної демократії та їх плани дій (схвалені наприкінці 2017) взяли курс на діджиталізацію країни. Одна із цілей адженди – це перехід від клаптикової інформатизації країни, зокрема на національному рівні. Це також дає імпульс переходу від точкового е-розвитку у містах та громадах України до всеохоплюючої цифровізації. Останнє означає, що місто чи громада матимуть змогу онлайн управляти своїми ресурсами та вмітимуть прогнозувати свій розвиток на основі даних. Якщо говорити про побудову *цифрової країни Smart Ukraine* за аналогією побудови Smart City, то такий *комплексний підхід має включати*:

1. Створення єдиної платформи управління країною
2. Електронні сервіси (реєстри громад, комунального майна, адрес, ГІС, Громадський бюджет, Сервіс петицій, Картка жителя та інші)
3. Дані з об'єктів громад (Internet of things)
4. Робота з даними (data engineering, data science and data analytics etc.)
5. Прогнозування та передбачення подій (business intelligence).

На сьогодні в Україні в громадах є різні електронні сервіси, але часто вони діють автономно один від одного. Тобто, не інтегруються між собою та не обмінюються інформацією. Особливо, це притаманно містам. Дослідження Центру розвитку інновацій, що отримало назву НБІТ, показало, що на місцевому рівні вже функціонує біля 400 ІТ-рішень, які часто дублюють один-одного, не є інтероперабельними, мають чимало нарікань та не мають стратегії е-розвитку. Відповідних кадрів на місцях теж зазвичай немає. Відтак міста не мають комплексного погляду на дані, якими вони володіють, а брак інформації є очевидною перешкодою у прийнятті ефективних рішень. Відповіддю на це питання може бути Єдина платформа з управління містом. Сьогодні така платформа вже діє у Києві, і дозволяє таким сервісами, як: реєстр громади, адресний реєстр, реєстр комунального майна, служба мера 1551, ГІС, Картка мешканця, електронна черга у дитячі садочки, реєстр пільговиків, реєстр реклами, сервіси е-демократії – Петиції, Громадський бюджет та інші взаємодіяти між собою та обмінюватися даними.

Smart Ukraine

Єдиний національний сервіс електронної авторизації

Ідентифікація громадянина для отримання електронних сервісів всіма доступними способами:

- Електронний цифровий підпис
- БанкІД
- МобайлІД
- Телефон
- Соціальні мережі
- FaceID

Ukr ID

Електронна ідентифікація систем при взаємодії одна з одною:

- Управління та контроль доступу за рахунок одноразових токенів згідно стандарту OAuth 2.0.
- Обмеження доступу до однієї тієї ж інформації для різних систем.

Цифровий паспорт громадянина

Інше важливе питання, це формування цифрового паспорта мешканців громади. У першу чергу це стало можливо завдяки – сервісу електронної авторизації для мешканців – Kyiv ID. Такий сервіс – це фактично і є цифровий паспорт киянина. Мешканцям столиці достатньо авторизуватися у Кабінеті киянина лише один раз, використовуючи ЄЦП, BankID, MobileID, Facebook, Linkedin чи Google account, і користуватися усіма можливими послугами, що надає місто онлайн. Кияни за допомогою Kyiv ID можуть онлайн пропонувати та голосувати за проекти Громадського бюджету, проходити ідентифікацію при сплаті за комунальні послуги онлайн, отримати електронний квиток для міського транспорту та поповнювати свою Kyiv Smart Card, подати чи проголосувати за петицію, записатись до лікаря чи стати у чергу в дитячий садок онлайн, записатися на прийом до міської влади та інші послуги. Можливість отримувати послуги онлайн, дозволяє зберегти киянину одні з найважливіших ресурсів – час та енергію на отримання необхідних послуг. А тепер уявімо, що такий сервіс авторизації можна масштабувати до всеукраїнського рівня (назвемо його UkrID) та надати можливість для комфортної взаємодії українців та держави на національному масштабі. Кожен громадянин отримає свій особистий державний електронний кабінет – простір, де зібрана вся інформація, яка потрібна громадянину в одному місці. Хіба це не зручно?

Крім задач електронної ідентифікації громадян, такий сервіс виконує функції авторизації і всіх міських інформаційних систем (на рівні серверів). Це дозволяє громадянам керувати доступом до повних наборів даних.

Єдиний державний особистий кабінет громадянина

Єдиний державний особистий кабінет громадянина

Якщо говорити у розрізі проблем, які може вирішити UkrID, то це, по-перше, розрізненість місць знаходження однієї і тієї ж інформації про людину. Наприклад, кабінети мешканця міста, дитини, водія, платника податку, тощо, і громадяни мають доступ до цих кабінетів. Зараз, аби отримати чи перевірити якусь інформацію необхідно відвідати кілька десятків сайтів чи зробити відповідно стільки запитів. Цікаво, чи є у державі хтось, хто знає всі існуючі кабінети? Проте така необхідність зникає, коли існує єдиний державний кабінет.

Єдиний державний особистий кабінет громадянина

Один кабінет для доступу до всіх сервісів

Українці матимуть змогу з UkrID отримати доступ до різних послуг, які надає держава онлайн, швидко, без бюрократії, та постійно моніторити актуальність інформації. Сьогодні в Україні вже є національний ID, паспорт українця, але UkrID – це набагато більше, адже виконує функції не лише ідентифікації та аутентифікації а ще і «лінкує» певні дані, які необхідні громадянину.

Так, завдяки UkrID та Єдиному державному особистому кабінету громадянина з'являється технічна можливість **зібрати для громадянина в одному місці в електронній формі такі дані:**

- свідоцтво про народження;
- паспортні дані;
- військовий квиток (якщо є);
- ППН;
- родинні зв'язки;
- дипломи та сертифікати;
- інформацію по замовленні електронні послуги;
- інформацію з державних та регіональних реєстрів;
- дані його реєстрації;
- трудовий стаж;
- дані про ФОП (з податкової);
- зворотній зв'язок з державою: референдуми, опитування, голосування, інформування;
- на які пільги громадян має право;
- тощо.

Діалог між владою та громадянами

Наступне питання, це відсутність повноцінного, взаємовигідного діалогу між владою та громадою і це є перешкодою до всебічного розвитку нашої країни. Сьогодні такий діалог можливо налагодити через сучасні технології. Якщо у нас є можливість використати технології на суспільне благо, то буде марнотратством не скористатися цією можливістю. UkrID – це такий інструмент та сервіс для українця від держави. Мета проекту – проінформувати жителя про те, які можливості у нього є та як він може вести діалог з державою та впливати на прийняття рішень, починаючи від звернень та закінчуючи пропозиціями проектів для законотворчості, голосуванням.

Мешканці країни не тільки матимуть змогу швидко та зручно отримувати адміністративні послуги, але і впливати та контролювати владу, а також отримувати від держави сповіщення, так само як і нотифікації на вашому телефоні. Але це не буде спам, а лише актуальна інформація, яка стосується громадянина: про можливі пільги, субсидії, перерахування зарплат, зміна релевантного законодавства, отримання усіх соціальних видів допомоги на один платіжний засіб. І це буде достовірне джерело інформації, а не чутки.

Можливості держави з UkrID

Українська влада матиме можливості приймати управлінські рішення для вирішення стратегічних завдань країни на основі достовірної інформації. Також у влади будуть дані про нагальні потреби громадян та можливість оперативно вирішувати невідкладні питання. З UkrID буде можливість вести електронний облік користування пільгами (компенсації на проїзд, ліки, дотації, тощо) та раціонально використовувати кошти держави. До прикладу, візьмемо Київ, тут є близько 800 тисяч пільговиків, і місто платило компенсації перевізнику щорічно за їх проїзд. Але ж без обліку використання пільгових проїздів місто не мало змоги визначити точну суму компенсації і оперувало розрахунковими цифрами. Зараз із введенням електронного квитка з прив'язкою до Kyiv ID для пільговиків, місто не буде витрачати зайвих коштів на компенсації перевізникам.

З UkrID громадяни України отримають єдину платформу з управління своєю цифровою ідентичністю, а влада матиме змогу задовольняти потреби громадян вчасно та приймати data-driven рішення (*Шлях до електронного майбутнього України* // <https://uainfo.org/blogosphere/tekhnologii/1559375511-shlyah-do-elektronnogo-maybutnogo-ukrayini-mikola-kozlov-.html>. – 2019. – 31.05).

Jaanka Merilo:

Про электронные выборы.

Эстония единственная страна в мире, где проходят электронные выборы, т.е. через ИД-картку или мобильный телефон (MobilID) можно проголосовать на выборах местных самоуправлений, парламента и Европарламента.

Электронные выборы проводились уже 10 раз и на последних выборах в парламент, в этом году рекордно 44 % жителей проголосовали электронно, после того, как много лет уровень э-голосующих был 30-33 %.

Электронно можно голосовать с 6 до 4 дня до выборов и в день выборов можно свой голос дать/поменять еще на участке.

При этом голос можно электронно поменять 500 раз и примерно 3 % голосующих и меняют свой голос. Это как механизм защиты. Ты не передашь свой голос с ИД-карткой, через который есть и доступ к банковскому счету, имуществу ид.

Также человек сам может проверить свой голос, при том что на центральном сервере данные сохраняются без привязки к человеку. Кстати, и код системы выложен на GitHub.

Сегодня обсуждали возможность электронных выборов в Украине, о готовности и проблемах, с создателем и руководителем электронных выборов в Украине Тарви Мартенс и одним из драйверов электронного голосования в Украине Владимир Фльонц (Volodymyr Flonts)

Тарви по сути создатель э-выборов и уже 17 лет руководит процессом. Мой друг с времен, конда я была еще «цуциком»-ИТшником. 17 лет, море поколена.

С Владимиром мы делали параллельный подсчет и публикацию голосов на выборах мэров в 2015 и парламента. И на выборах президента, но мы не достали все протоколы, так как только Зе-команда присоединилась к публикации и высылала протоколы.

И законопроект 4404, поданный 34 депутатами за «стасовання к-засобів» пока не принят.

А в Эстонии в 11. раз е-выборы. Всё работает (https://www.facebook.com/jaanika.merilo?__tn__=%2Cd-j-h-R&eid=ARBt614hXGADS5UO_MOOvFBypS__ARPUD4vpATr9uWzIGlr3rucJPWAmC8PyqFwKHJ_e9xaSG7ClZOofY. – 2019. – 26.05).

Олег Поліщук, директор із запобігання і протидії корупції – радник президента ДП НАЕК «Енергоатом»:

Коли система PROZORRO стала частиною законодавства, то як часто в нас буває, почали виникати спокуси як це законодавство обійти чи спотворити.

У 2018 році Генеральний прокурор України Юрій Луценко зробив публічну заяву, в якій заявив, що в Україні, у зв'язку із запровадженням системи Prozorro корупцію в закупівлях подолано. Трохи пізніше подібну заяву зробив Прем'єр-міністр України Володимир Гройсман. Здавалось, це неймовірна перемога, бо саме в публічних закупівлях (раніше державних) найбільше корупції. Бо публічні закупівлі – це багатомільярдний ресурс який з однієї сторони є публічним, тобто належить всьому суспільству, кожному з нас з вами, а з іншої сторони все ж цим ресурсом розпоряджається держава, її апарат, або її юридичні утворення – установи, підприємства, організації. А це все дуже неоднорідне утворення яке складається з величезної кількості людей зі своїми світоглядами, цінностями, переконаннями. І аналіз державних закупівель у минулі роки показав, що використання державних (публічних) коштів здійснювалося неефективно. Абсолютна більшість цих закупівель мала корупційну складову. І от наші високопосадовці заявили однозначно, що корупція в цій галузі переможена.

Однак, не дивлячись на такі серйозні заяви українських високопосадовців, виходячи зі свого скромного досвіду в царині публічних закупівель дозволю собі не погодитись з ними і все ж заперечити тезу про відсутність у публічних закупівлях корупції. Регулювати публічні (державні) закупівлі держава почала ще на початку 2000-ох тисячних років, коли вперше було прийнято Закон України «Про закупівлю товарів робіт і послуг за державні кошти». Аж до грудня 2015 року, коли було прийнято Закон України «Про публічні закупівлі» із впровадженням системи PROZORRO, законодавство про державні закупівлю зазнавало величезну кількість змін і кожна зміна робила цей закон ще більш корумпованим ніж він був у попередній редакції. І протягом всього свого існування законодавство про державні закупівлі не дивлячись на назву закону було найбільш корупціогенним і створювало передмови для вчинення корупції. Корупція в

державних закупівлях з локальних явищ перетворилась на системне суспільне явище на якому заробляли тіньові гроші велика кількість людей, в більшості, людей які мали владні повноваження. Із цих грошей не лише купували автомобілі і квартири, будували будинки і дачі, їздили на відпочинки за кордон, купували коштовності, а й фінансували політичні партії. Тобто, корупція в державних закупівлях перетворилась із побутової корупції в політичну корупцію. Навіть за призначення керівників збиткових державних підприємств відбувалися цілі політичні баталії та торговища. Тому-що, цей керівник ставав на чолі розподілу величезного ресурсу. І от, система PROZORRO мала нівелювати всі ці явища і запровадити новий формат суспільних взаємовідносин на ринку використання коштів держави.

Найперше, що було зроблено, це змінено саму філософію відношення до коштів які називались до того державними. Адже як з'ясувалось, як таких державних коштів не існує взагалі. Всі кошти які є у держави це наші з вами кошти, тобто суспільні і кожен із членів суспільства має повне право знати як використовуються ці кошти і вимагати саме ефективного їх використання. В статті 3 Закону України «Про публічні закупівлі» визначено найголовніше, його принципи. Вони чіткі, зрозумілі і абсолютні і фактично унеможлиблюють множинного тлумачення.

В основі системи PROZORRO принцип всі бачать все. І саме цей принцип дає можливість будь-кому побачити будь-яку закупівлю і проконтролювати правомірність чи ефективність використаних публічних коштів.

І дійсно, впровадження системи PROZORRO це дуже сильний удар по корупції. Принцип всі бачать усе, дієвий і ефективний. Зі свого досвіду роботи в антикорупційній галузі відповідально можу заявити, що єдине чого бояться корупціонери так це публічності і розголосу. На сьогодні, це найдієвіший інструмент превенції і протидії корупції.

Водночас, коли система PROZORRO стала частиною законодавства, то як часто буває почали виникати спокуси, як це законодавство обійти чи спотворити. За деякими фаховими підрахунками існує більше десяти способів як обійти систему PROZORRO. Мається на увазі обійти не по формі, тут все зрозуміло, майже всі закупівлі за публічні кошти відбуваються в цій системі. Мова йде про обходження по суті. Це коли нібито ти і в системі PROZORRO і всі документи відкрив і всі все бачать і ніби всі папірці необхідні підкладені, але принципи закону спотворені і спалюжені. ***Законодавчих принципів всього шість:***

- добросовісна конкуренція серед учасників;
- максимальна економія та ефективність;
- відкритість та прозорість на всіх стадіях закупівель;
- недискримінація учасників;
- об'єктивна та неупереджена оцінка тендерних пропозицій;
- запобігання корупційним діям та зловживанням.

Далі, я хочу показати лише одну ситуацію яка часто виникає у Замовників закупівель і те, яким чином ця ситуація вирішується в залежності від мотивів учасників, а також яка може настати відповідальність якщо навіть не маючи умислу спотворювати принципи визначені в ст. 3 Закону України «Про публічні закупівлі».

Отже, **як працює одна із схем.**

1. *Розвиток подій із добросовісним Замовником і добросовісним учасником (виробник, офіційний дилер тощо).*

Компанія «А», яка в силу історичних традицій і через ті чи інші причини (наближення до якомусь політичного табору чи фінансування когось впливового) є одним із давніх постачальників замовника яким є певне державне підприємство з мільярдним ресурсом (державне підприємство). І дана компанія протягом багатьох років виграє тендери на цьому підприємстві по певній номенклатурі продукції. Це не унікальна продукція і потенційна конкуренція може існувати. Виробники аналогічної продукції є, можливо не в Україні, а на зовнішніх ринках, однак, при оголошенні відкритих торгів по тій чи іншій причині інші виробники чи їх представники не виходять. А якщо на відкриті торги виходить лише один учасник, це є підставою для відміни торгів. Але відміна торгів не віднімає потребу і в такому разі Замовник повторно оголошує відкриті торги. Якщо і повторно виходить тільки один учасник то в такому разі торги відміняються і замовник має право укласти договір по переговорній процедурі із виробником (учасником) який двічі виходив на відкриті торги і пропонував свою продукцію.

Існує інший варіант. Після першої відміни торгів, Замовник, проводить перемовини з іншими виробниками і робить все щоб вони прийняли участь у відкритих торгах і створили конкуренцію вже існуючому учаснику. Тоді при повторних відкритих торгах відбувається аукціон і на конкурентних торгах перемагає сильніший.

Як показує мій досвід, при всіх переговорних процедурах ми отримували ціну нижчу ніж раніше закуповували на удаваних аукціонах.

2. *Розвиток подій із недобросовісним Замовником і недобросовісними учасниками.*

Перш за все, відповідальні за закупівлі посадові особи державного підприємства різними способами посилають сигнали про недоцільність виходити на їх ринок, оскільки тут всі питання давно вирішені. Ці сигнали неформальні. Як правило, вони в нечітких фразах, нечітких відповідях на конкретні питання тощо. Бізнесмен це відчуває відразу, що йому тут не раді. Також, активну роботу проводить «тіньовий представник» такого Замовника якого може і не існувати навіть як понятійного явища з отриманими повноваженнями, але який певними своїми діями переконує багатьох потенційних учасників у торгах державного підприємства, що саме він здатен і повноважний «вирішувати всі питання» пов'язані із проведенням закупівель. На жаль, але навіть сьогодні в 21 столітті, на такі казки, багато бізнесменів пристають і часто вступають у взаємовідносини з такими «тіньовими

представниками». На цьому етапі формується корупційна маржа і далі проводяться тоги. В більшості, щоб забезпечити перемогу на таких торгах де в ціні буде корупційна маржа, треба усунути конкуренцію. І якщо не допомагають неформальні сигнали, то тоді може вступити в силу і формальний механізм через включення в тендерну документацію таких умов, які унеможливляють участь у торгах нового учасника, який може скласти реальну конкуренцію. В більшості, навіть запальні учасники після запеклих баталій в тому числі і шляхом оскарження в Антимонопольному комітеті дій Замовника втрачають бажання, тому-що швидко приходить розуміння, що виграш тендеру і виконання контракту перетвориться на «військові дії» із Замовником. Товарно-грошовий обороти з динаміки перетвориться на статичну величину з обов'язковими втратами. Бізнесу це не потрібно. Бізнесу потрібно заробляти гроші.

Отож, коли поле розчищене, виходить два учасники які формально, в розумінні Закону України «Про публічні закупівлі» не пов'язані між собою, але які координуються з одного місця, яке мають встановлювати правоохоронні органи, але які на жаль цього майже не роблять. Відбувається аукціон на якому як правило не відбувається жодних дій, жодного пониження ціни або мінімальне пониження і перемагає один із двох пов'язаних учасників. Далі поставка – оплата – виведення корупційної маржі в готівку і її розподіл. Неефективна витрачання публічних коштів відбулося.

Що характерно для таких тендерів? Це як я вже сказав, координація дій. Є об'єктивні дані видимі і є дані які потім збираються правоохоронними органами або Антимонопольним комітетом України який може здійснювати розслідування у разі виявлення ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

Об'єктивні дані які можна побачити із системи PROZORRO.

Насамперед це результат електронного аукціону. Якщо має місце вищенаведена схема, то як я писав раніше, пониження ціни або не відбувається взагалі, або відбувається з мінімальним пониженням в один крок. По-друге, це спільність адрес і телефонів які можуть використовуватись двома учасниками. По-третє, це оформлення документів. Зазвичай такі документи готуються на одному комп'ютері однією людиною. В тексті міняються лише назви компаній-учасників і можуть незначно мінятися структури окремих документів, хоча при детальному дослідженні є багато ознак спільності. Найбільшою ознакою спільності, крім структури документів є однакові помилки в документах. По-четверте, час розміщення документів на PROZORRO, він як правило однаковий, бо відправлення документів йде послідовно з одного комп'ютера. Наступна можлива ознака – це існування однієї довіреної особи яка отримувала або банківську або страхову гарантію для двох компаній-учасників. Самі банківські чи страхові гарантії не лише отримуються однією людиною, а й часто мають послідовні реєстраційні номери, що при сукупності з іншими даними вказує на те, що існує пов'язаність між особами. По-шосте, це подання документів які не

вимагаються тендерною документацією. Як правило, ці учасники тендерів які поставляють все для конкретного замовника готують свої пропозиції на базі наявного електронного пакету тендерної документації і в одному місці, тому іноді подають від обох учасників документ який не вимагався Замовником і це також може свідчити про координацію дій. По-сьоме, проведення діяльності на одному електронному майданчику.

Дані, які збираються повноважними органами і які можуть свідчити про пов'язаність на тендері.

Насамперед, це IP адреса з якої документи направлялися в систему PROZORRO. Якщо є пов'язані дії, то це в більшості одна IP адреса. Бувають випадки, коли пакет тендерної документації направляється від одного учасника іншому для того, щоб інший оформив тендерну документацію вже під себе і відправив її зі своєї IP адреси. В даному випадку не дивлячись на різні компютери, такі дані теж можуть бути зафіксовані, задокументовані і також можуть свідчити про координацію дій учасників. По-друге, оплата коштів за участь у процедурі закупівлі при вищеописаних схемах, в більшості здійснюється майже в один час. Пов'язані компанії часто мають рахунки в одному банку з якого і здійснюється два платежі одночасно. Це все також свідчить про координування і узгодження своїх дій при участі у відкритих торгах. Окрім того, часто встановлюється наявність господарських відносин між цими двома компаніями. А беззаперечними доказами пов'язаності осіб є бездохідні угоди, наприклад існування взаємовідносин безвідсоткової позики, або інших подібних угод.

3. Розвиток подій із добросовісним Замовником, і добросовісним учасником але з помилковим розумінням закону і відповідно неправомірними діями.

Учасник, який часто в даній ситуації може бути виробником, виходить на відкриті торги з так званою «підтанцьовкою» (професійний сленг в закупівельному середовищі). Намір в учасника щирий, продати свою продукцію і отримати прибуток. Замовник теж має свій інтерес – своєчасне отримання необхідної продукції. Особи, знаючи досконало ринок на певному етапі прекрасно знають, що на конкретних торгах в силу тих чи інших обставин конкуренції не буде, тобто не буде жодного конкурента-виробника. І така ситуація може трапитися не через причини які описані в пункті 2, а дійсні об'єктивні причини. Наприклад, конкурентом є виробник-нерезидент, але в силу ризиків через негативний інвестклімат і війну на Сході України не хоче виходити на наш ринок. В такій ситуації, доцільно застосовувати послідовність викладену в пункті 1. Але часто і Замовник і безальтернативний виробник ігнорують цими діями і фактично роблять більшість дій які викладені в пункті 2. Тобто, мнимий конкурент якого заводять на відкриті торги для створення їх видимості є повністю пов'язаною компанією із виробником і в результаті, конкуренція не відбувається, а відбуваються лише спотворення результатів торгів. І така ситуація є безперечним порушенням Закону України «Про захист економічної

конкуренції». Адже, відповідно до ст. 5 вказаного Закону, узгодженими діями є укладання суб'єктами господарювання угод в будь-якій формі, прийняття об'єднаннями рішень у будь-якій формі, а також будь-яка інша погоджена конкурентами поведінка (діяльність, бездіяльність) суб'єктів господарювання.

Відмінність між ситуацією викладеній у пункті 2 і пункті 3 полягає в тому, що у пункті 2 є корупційна змова між учасником і замовником і схема вибудовується таким чином, щоб не лише укласти неконкурентну угоду, а й отримати і розподілити корупційну маржу. В даному випадку відбувається не лише порушення законів «Про публічні закупівлі» і «Про захист економічної конкуренції», а й закону «Про запобігання корупції», а в діях учасників цієї схеми наявні ознаки складів відразу декількох злочинів. Чому не варто так робити ми аналізувати не будемо, сподіваюсь всі свідомі того, що злочин вчиняти не можна.

А розвиток подій у пункті 3 не містить корупційної складової і на перший погляд і учасник і замовник ніби діють з метою задоволення власних потреб, один потребує закупівлі продукції, другий хоче її продати. Але задоволення цих потреб відбувається з порушенням як ЗУ «Про публічні закупівлі», зокрема в частині забезпечення принципу добросовісної конкуренції серед учасників так і ЗУ «Про захист економічної конкуренції», в частині вчинення узгоджених дій, що призводить до спотворення результатів торгів. І така на перший погляд формально законна схема може містити в собі склад правопорушення, за яке передбачено відповідальність.

Хоча! При описаній ситуації, питання виникнення зловживань і корупції – це короткострокова перспектива. Тому як би не здавалося, що це нешкідливі дії для суб'єктів закупівлі – це всього лише помилкове сприйняття. Для усунення корупції в закупівлях необхідна не лише відкритість і прозорість на всіх стадіях процесу, а потрібна конкуренція. І лише конкуренція є вбивчою зброєю системної корупції в публічних закупівлях.

Чому не варто порушувати ЗУ «Про захист економічної конкуренції»?

Насамперед, тому-що за його порушення існують серйозні санкції у вигляді штрафу і у вигляді заборони приймати участь у публічних закупівлях. Розмір штрафу за вчинення антиконкурентних дій визначений ч.2 ст. 52 ЗУ «Про захист економічної конкуренції». Відповідно до даної норми, на винного суб'єкта накладається штраф у розмірі до десяти відсотків доходу (виручки) суб'єкта господарювання від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за останній звітний рік, що передував року, в якому накладається штраф. У разі наявності незаконно одержаного прибутку, який перевищує десять відсотків зазначеного доходу (виручки), штраф накладається у розмірі, що не перевищує потрійного розміру незаконно одержаного прибутку. Розмір незаконно одержаного прибутку може бути обчислено оціночним шляхом. В разі притягнення суб'єктів господарювання до відповідальності, інформація

про них заноситься у Зведені відомості про рішення АМКУ, та у випадку їх участі у публічних закупівлях, замовник зобов'язаний їх відхилити на підставі статті 17 Закону «Про публічні закупівлі».

На сьогодні, Антимонопольний комітет України набирає обертів у питанні притягнення до відповідальності учасників торгів за антиконкурентні узгоджені дії. Варто пам'ятати, що термін притягнення до відповідальності – п'ять років з дня вчинення правопорушення, а у випадку триваючого порушення з моменту його закінчення.

Це не повинно виглядати так, що потенційні учасники торгів не можуть мати між собою жодних правовідносин. Можуть і мають право обмінюватись інформацією, укладати господарські угоди, проте Закон «Про захист економічної конкуренції» покладає на суб'єктів господарювання обов'язок робити це у такий спосіб та у такому обсязі, які б забезпечували запобігання вчиненню порушень законодавства про захист економічної конкуренції. Тому, виходячи з існуючої ситуації і зважаючи на її розвиток, учасниками і замовникам слід глибше досліджувати сутність закону, його філософію, а не обмежуватись лише формальним дотриманням процедур. Бо дуже часто форма спотворює результатів торгів і окремі суб'єкти господарювання в разі притягнення їх до відповідальності і накладення штрафу можуть зникнути як явища.

Динаміка справ які розслідував Антимонопольний комітет України за антиконкурентні узгоджені дії з 2016 до 2018 року йде на зменшення. На мій погляд причиною цьому є система PROZORRO. Але все ж антиконкурентних узгоджених дій залишається ще багато, а тому тим хто це робить варто змінити свою поведінку.

рік	Кількість встановлених правопорушень	Розмір штрафу
2016	283	294,2 млн грн
2017	317	1 684,6 млн грн
2018	263	119,8млн. грн.

(Спотворення в закупівлях на PROZORRO на прикладі однієї схеми // <https://blog.liga.net/user/opolischchuk/article/33482>. – 2019. – 24.05).

Max Nefyodov:

ProZorro.Продажі+ youcontrol.com.ua = ще більше прозорості! Із окремих острівців відкритих даних будуємо сучасну країну. Інтеграція із Ю-Контрол дає можливість перевірити в малій приватизації покупців за критеріями закону «Про приватизацію». У ньому є *перелік тих, хто не має права придбати державне майно:*

- органи держави та держпідприємства
- покупці, які зареєстровані в офшорних зонах з непрозорою структурою власності
- покупці, які походять з держави-агресора
- фізичні та юридичні особи, стосовно яких застосовано санкції

- особи, які були стороною продажу об'єкта приватизації в Україні і порушили закон тощо.

Кожну компанію, яка має намір взяти участь у малій приватизації, тепер можна буде перевірити за допомогою актуального досьє, сформованого з 22 відкритих джерел системою YouControl. Ось так просто на лінк натискаєте – і ВУАЛЯ! (<https://www.facebook.com/max.nefyodov>. – 2019. – 22.05).

Державне агентство з питань електронного урядування України:

Маємо першу взаємодію у межах «Трембіти»!

Герої дня – Національна служба здоров'я України (НСЗУ) та Державна служба України з лікарських засобів та контролю за наркотиками (Держліксслужба).

Електронна взаємодія між цими відомствами впроваджена для ефективної реалізації Урядової програми реімбурсації «Доступні ліки», яка передбачає цілковите або часткове відшкодування з держбюджету вартості лікарських засобів для пацієнтів. Держбюджетом на 2019 рік передбачено 1 млрд гривень на цю програму.

Електронна взаємодія між цими відомствами дозволяє перевіряти законність отримання аптечними закладами відшкодування з держбюджету за відпущені ліки громадянам у межах програми. Предметом перевірки слугує ліцензія на провадження діяльності з роздрібною реалізацією лікарських засобів.

Відтепер наявність ліцензії автоматично перевіряється завдяки «Трембіті» тричі під час:

Реєстрації та укладення договору між аптеками та НСЗУ.

Погашення електронних рецептів у аптеках.

Подання аптеками звітів до НСЗУ про відпущені лікарські засоби, на підставі яких здійснюється відшкодування їх вартості.

Будучи основою електронного урядування, «Трембіта» здатна забезпечити глобальний реінжиніринг процесів державного управління з метою їх оптимізації та прозорості.

На сьогодні вже 16 державних органів підписали угоду щодо підключення до «Трембіти» з Державним агентством з питань електронного урядування України.

Отже, невдовзі побачимо й інші взаємодії та сервіси у межах «Трембіти»! (https://www.facebook.com/eGovernanceUkraine/?hc_ref=ARSVAFDrXwdyNIPI-M1yCU2l7OiRteG5Xi0LO_jNwAe2PgXH7bzWNJhs6n9tDbyP9cY&fref=nf. – 2019. – 22.05).

Тимофій Бадіков, громадський діяч:

Третій рік в Україні йде процес впровадження електронної системи охорони здоров'я як складової медреформи. Однак ані повноцінної концепції, ані стратегії досі немає. Витрачаються час, кошти, довіра. Однак посадовці, відповідальні за ефективність процесу впровадження eHealth, замість реальних дій займаються обіцянками, кулуарними іграми та травлею

тих, хто дійсно працює на успіх медичної реформи. Якщо дозволити їм і надалі це робити, крах неминучий. Потрібно негайно створювати нормативну базу та приймати національну стратегію розвитку eHealth! По це я казав протягом усіх цих трьох років, наголошую на цьому і зараз.

Таким є головний посил мого виступу на засіданні Комітету ВР з питань запобігання і протидії корупції 15 травня, де я був присутній як член робочої групи з питання діяльності системи «Електронне здоров'я».

Добре відомо: я всіляко підтримую медичну реформу та готовий боротися за неї. Однак у мене є багато питань до того, яким чином відбувається впровадження електронної охорони здоров'я. Немає відкритого технічного завдання, зрозумілого пацієнтам, комітетам та урядовим структурам, розробникам МІС. Розробники МІС вже два роки інвестують свої кошти і розраховують отримати оплату. Але досі немає жодного документа від МОЗ, який би їм це гарантував. Досі немає документа, який би регулював, за що саме системи будуть отримувати кошти. Немає єдиної державної інформаційної системи. Якщо всі розробники МІС почнуть згортатися, то це буде крах усього, що будувалося протягом трьох років! Ми не зможемо перераховувати кошти за медичні послуги, не зможемо рахувати їх, не зможемо підписувати декларації з лікарями.

А все через те, що немає нормальної нормативної бази. Є лише обіцянки «прозорого» заступника міністра Павла Ковтонюка, який курує в міністерстві питання eHealth, але так і не спромігся забезпечити нормальну роботу ДП «Електронне здоров'я». Вважаю, що він підставив і в.о. Міністра Уляну Супрун, і голову НСЗУ Олега Петренка, підриваючи довіру до медреформи.

Минулого року НСЗУ стикнулися з проблемою підписання договорів з медзакладами. Зараз Служба вимушена виправляти помилки, пов'язані з електронними рецептами. Відкладається повноцінний запуск програми «Безкоштовна діагностика». Все це через відсутність рішень або неправильно прийняті рішення, за які відповідав саме Павло Ковтонюк.

Огидно що пан Ковтонюк веде подвійну гру, з одного боку, закликаючи громадськість до співпраці, а з іншої, навіть не спромігшись відповідати нам. Як мені стало відомо, він розповідає донорам та партнерам неправдиву інформацію про мою позицію. І це в той час, коли я був членом Координаційної ради МОЗ з питань впровадження електронної охорони здоров'я, і багаторазово піднімав питання стратегії і на засіданнях Ради, і на засіданнях Громради при МОЗ. В той час коли я очолював велику громадську організацію, яка дуже багато робить для медичної реформи та охорони здоров'я. Я м'яко стимулював Міністерство до дій, розуміючи, що вороги медреформи можуть використати будь-яке слово, будь-яку прогалину.

Для всіх, хто намагається шукати в моїй позиції «подвійне дно», наголошую: я підтримую медичну реформу, в.о. міністра Уляну Супрун, заступника міністра Ольгу Стефанишину, Голову НСЗУ Олега Петренка, Голову ЦГЗ Володимира Курпіту. Але я категорично не підтримую Павла

Ковтонюка, через якого медична реформа піддається таких серйозних ризиків.

Соромно перед донорами та міжнародними партнерами, які підтримали діяльність МОЗ в напрямку eHealth. Мені дуже шкода, що авторитетні громадські організації Transparency International Україна, «100 % ЖИТТЯ – ЛЖВ», Deloitte, які ризикнули своєю репутацією та вирішили допомогти МОЗ з eHealth, фактично стали заручниками безграмотного, безвідповідального управління в цій сфері.

В умовах процесу зміни влади в Україні досі немає прозорості та розуміння впровадження eHealth у довгостроковій перспективі. Припускаю, що це є лише в голові у Павла Ковтонюка, але так немає бути.

Я увійшов до складу робочої групи з питання діяльності системи «Електронне здоров'я», щоб виявляти проблеми, що призводять до появи корупційних ризиків та напрацьовувати пропозиції для вирішення зазначених проблем. Сприяти медреформі та повноцінній eHealth. В цьому я послідовний протягом цих трьох років.

Так само, як я захищаю медичну реформу та Уляну Супрун, я готовий захищати і інших людей, лікарів, які багато роблять для медреформи, але через чиєсь особисте ставлення були обрані на роль «відьом, яких треба палити». Зокрема, я буду затято захищати Євгеній Черенок, керівник КНП «Бориспільський міський центр первинної медико-санітарної допомоги» та інших лікарів, які несправедливо потрапили в немилість або ігнор.

Закликаю усі сторони визнати проблему та вжити заходів до тих, хто її створив, а не закривати очі на реальність. Ціна помилки вартісна. Закликаю якнайшвидше розробляти та приймати необхідні рішення і документи *(Справжня зрада в команді Супрун! // <https://blogs.pravda.com.ua/authors/badikov/5cdeb013b4764>. – 2019. – 17.05).*

Иван Кучер, адвокат:

Після подання та оприлюднення щорічних е-декларацій за 2018 рік, поданих посадовцями до 1 квітня 2019 року, наразі у НАЗК наступає найгарячіша пора.

Як зазначалось раніше, після здійснення контролю своєчасності подання декларацій, оцінці підлягатиме їх зміст, а саме дані, внесені суб'єктами декларування.

За положеннями частини 1 статті 48 Закону України «Про запобігання корупції», окрі контролю своєчасності подання, НАЗК проводить щодо декларацій, поданих суб'єктами декларування, контроль щодо правильності та повноти заповнення, а також логічний та арифметичний контроль.

Саме порядок проведення логічного та арифметичного контролю є одним з нововведень, які очікують суб'єктів декларування у кампанії декларування 2019 року.

25.09.2018 НАЗК прийнято рішення про запуск в промислову експлуатацію системи логічного та арифметичного контролю декларацій Єдиного державного реєстру декларацій осіб.

Більше того, рішенням НАЗК від 15.01.2019 №38 вказана система фактично запущена в повному обсязі у зв'язку з забезпеченням технічної можливості, та буде застосовуватись при здійсненні контролю поданих е-декларацій/

Яким же чином здійснюватиметься логічний та арифметичний контроль?

Правила логічного та арифметичного контролю декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, автоматизованої перевірки цих декларацій та їхніх вагових коефіцієнтів, затверджено рішенням НАЗК від 21 грудня 2018 року № 3207, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 14 січня 2019 р. за № 35/33006.

Зазначені правила передбачають 2 складових:

- правила контролю відомостей (Складова-1) – правила, що встановлюють суму вагових коефіцієнтів, яка присвоюється кожній поданій декларації;

- правила відповідності відомостей декларації відомостям реєстрів та баз даних (далі – Складова-2) – правила, що встановлюють ступінь невідповідності відомостей декларації відомостям з реєстрів та баз даних державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, які можуть містити інформацію про окремі об'єкти декларування.

Суть контролю за Складовою-1 полягає у тому, що кожна декларація оцінюється через призму низки правил, за невідповідність кожному з яких присвоюється конкретний ваговий коефіцієнт (бали).

Оцінка здійснюється за допомогою засобів програмного забезпечення інформаційно-телекомунікаційної системи проведення логічного і арифметичного контролю декларацій, тобто фактично без втручання посадових осіб НАЗК.

У разі, якщо за результатами логічного та арифметичного контролю (Складова-1) сума таких коефіцієнтів перевищить 2000, така декларація підлягатиме повній перевірці з боку НАЗК.

Наприклад, якщо у декларації хоча б два рази при заповненні будь-якого розділу обрано варіант «Член сім'ї не надав інформацію», сума коефіцієнтів декларації перевищить 2000 – за кожною з таких позначок по 1000.

Так само коефіцієнт у 1000 автоматично присвоюється деклараціям посадовців, що відносяться до службових осіб, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище, а також до посад, пов'язаних з високим рівнем корупційних ризиків.

Аналогічним чином присвоюються бали у разі, якщо у розділі декларації «Цінне рухоме майно (крім транспортних засобів)» зазначено наявність

тридцяти чи більше об'єктів декларування – коефіцієнт 200; сукупна вартість транспортних засобів, зазначених у розділі декларації «Цінне рухоме майно – транспортні засоби», дорівнює або перевищує 3 млн грн – коефіцієнт 200; у розділі декларації «Цінне рухоме майно – транспортні засоби» зазначено наявність транспортних засобів виду «Водний засіб» (поле «Вид майна»), сукупна вартість яких перевищує 100 тис.грн, або обрано позначку «Не відомо»; сукупна номінальна вартість цінних паперів, зазначених у розділі декларації «Цінні папери», дорівнює або перевищує 1 млн грн або обрано позначку «Не відомо», а також інші правила стосовно вагових коефіцієнтів.

Таких правил НАЗК затверджено 103, тому за результатами логічного та арифметичного контролю сума коефіцієнтів в 2000 може не бути таким недосяжним.

За результатами розрахунку значення суми вагових коефіцієнтів здійснюється ранжування декларацій від найвищого значення ступеня відповідності до найнижчого (*Контроль та перевірка е-декларацій: step by step // <https://blog.liga.net/user/ikucher/article/33396>. – 2019. – 14.05).*

Тимофій Бадіков, громадський діяч:

Про необхідність стратегічного підходу до розвитку електронної системи охорони здоров'я в Україні (eHealth) я вже писав багато, як і про проблеми, викликані відсутністю такого підходу. Зараз це питання стратегії eHealth знову стає надзвичайно актуальним, зважаючи на зміну влади та ймовірну зміну керівництва МОЗ.

Обіцянки та зобов'язання

Розробка Національної стратегії eHealth – це не просто примха громадськості, абстрактний успішний міжнародний досвід чи рекомендації міжнародних організацій.

Стратегія електронного здоров'я є 10-річною програмою інновацій, інвестицій та впровадження, що визначає основні цілі електронного здоров'я для України. Тобто, доля eHealth аж ніяк не має залежати від виборів та осіб, що займають вищі державні посади.

Розробка стратегії – обіцянка і обов'язок МОЗ.

Так, на зустрічі усіх ключових зацікавлених сторін впровадження eHealth, що відбулася на початку 2018 року і ознаменувала передачу напрацювань від проектного офісу до новоствореного ДП «Електронне здоров'я», стало цілком зрозуміло, що «Найближчими кроками [МОЗ – ред.] стануть визначення нового адміністратора системи та розробка довгострокової стратегії впровадження eHealth в Україні».

Відповідно до п. 28 Розпорядження КМУ від 22 серпня 2018 р. N617-р, яким Кабмін затвердив «План заходів з реалізації Концепції розвитку електронного урядування в Україні» чітко визначено єдине першочергове завдання МОЗ (спільно з Державним агентством з питань електронного урядування) на 2018-2019 роки, а саме: «Розробити проект Національної стратегії електронної системи охорони здоров'я». Так, в цьому контексті

можна аргументувати, що у МОЗ ще є більше ніж пів року на розробку стратегії. Проте, зазначені в Плані строки тлумачаться як такі, що реалізуються протягом вказаного періоду.

Тобто, враховуючи комплексність цього завдання, МОЗ (зокрема, заступник міністра охорони здоров'я Павло Ковтонюк, відповідальний за напрямок eHealth), має активно працювати над розробкою стратегічного документу протягом усього часу, а не розробити його наспіх за декілька місяців до закінчення дедлайну.

Тим часом, станом на травень 2019, ми не бачили навіть чернетки документу. А питання строків стратегії завжди базується на одному простому принципі – чим раніше буде повний опис, як погоджене розуміння розвитку системи – тим менше проблем виникне.

Зміна влади

Так, найбільш вірогідний сценарій полягає у тому, що керівництво МОЗ зміниться вже до кінця цього року. І зараз Міністерство має ставити перед собою єдину ціль – забезпечити інституційну спроможність наступного складу органу на збереження і розвиток реформи. Проте, розуміння розвитку електронної охорони здоров'я є лише в голові у деяких чиновників. Єдиний вихід – залишити наступникам стратегічний документ, який визначив би їх завдання та показав шлях розбудови eHealth на роки.

Важливо розуміти, що електронна охорона здоров'я стосується не лише МОЗу, лікарень та медичних інформаційних систем. eHealth – це невід'ємна складова всієї національної системи електронного урядування, де кожна частина є взаємопов'язаною. Відповідно, нове керівництво інших міністерств та відомств має розуміти їх власну взаємодію з eHealth в крос-секторальному контексті. Відсутність чітко прописаної стратегічної взаємодії може породити міжвідомчий хаос.

Вихід є?

Так, вихід є. Якщо відповідальні за напрямок eHealth особи в МОЗ зрозуміють вже зараз, до чого може призвести відсутність єдиної стратегії і мобілізують усі власні ресурси, ресурси громадськості та партнерів – стратегія буде розроблена. А реформа, відповідно, не зазнає колапсу після переходу влади.

Будучи членом робочої групи з питання діяльності системи «Електронне здоров'я» в Верховній Раді України, експертом групи «Реформа системи охорони здоров'я» в Реанімаційний Пакет Реформ, я напрацював низку пропозицій щодо розробки проекту Національної стратегії електронної системи охорони здоров'я.

На моє переконання, МОЗ та НСЗУ мають, перш за все, оприлюднити своє бачення розвитку електронного здоров'я. Це не обов'язково має бути затверджений документ, але як мінімум має бути публічна позиція щодо візії. Також МОЗ та НСЗУ мають визначитися та оприлюднити бізнес-моделі роботи з розробниками медичних інформаційних систем, як гарантії стабільності роботи моделі партнерства бізнесу та держави.

При розробці проекту Національної стратегії електронної системи охорони здоров'я необхідно визначитися з термінологією та архітектурою eHealth. Треба узгодити нормативно-правові акти по базовим питанням: безпека даних, ідентифікація, аутентифікація, власники даних, відповідальність і гарантії для пацієнта тощо. Звернути увагу на питання підбору та підготовки кадрів та контролю. Оцінити фактори, що створюють ризики та багато іншого, без чого неможливе якісне впровадження функціонуючої електронної системи охорони здоров'я.

Я впевнений, відповідальні в МОЗ вже розуміють необхідність мобілізації ресурсів для розробки єдиної стратегії. Залишилося лише знайти політичну волю (*Зміна влади та майбутнє eHealth // <https://blogs.pravda.com.ua/authors/badikov/5cd05892eed66>. – 2019. – 06.05*).

Зарубіжний досвід

В Естонии зафиксирован предположительно первый в мире случай массовой подделки электронных удостоверений личности. У эстонского электронного паспорта широкие возможности – развитое электронное правительство в стране позволяет гражданам практически управлять своей жизнью, не отходя от компьютера.

В Эстонии хакеры смогли подделать электронное удостоверение личности. Это первый случай подобного рода.

В феврале 2019 г. злоумышленники начали рассылать жителям Эстонии SMS-сообщения, прикрываясь именем одного из эстонских банков. В сообщении гражданам предлагалось обновить их персональные данные, пройдя по ссылке. Ссылка направила несколько десятков пользователей на страницу, которая внешне напоминала реальный сайт этого банка.

На вредоносном сайте требовалось пройти авторизацию, для чего пользователи должны были ввести два кода мобильного электронного удостоверения личности (Mobiil-ID). Эти коды были необходимы преступникам, чтобы создавать новые аккаунты в приложении Smart-ID, подделывая таким образом личности граждан.

Приложение Smart-ID позволяет пользоваться различными сервисами и услугами, в том числе управлять банковскими счетами. В общей сложности у него насчитывается более 2,2 млн пользователей, в том числе 433 тыс. – в Эстонии. Мошенники успели причинить пользователям приложения лишь незначительный ущерб – в размере 1 тыс. евро.

Электронное удостоверение личности

Благодаря развитой системе электронного правительства, граждане Эстонии могут использовать около 600 различных онлайн-услуг, еще 2,4 тыс. услуг предлагается бизнесу. Для их получения необходимо электронное удостоверение личности, что-то вроде цифрового паспорта. Оно позволяет удаленно ставить подпись на документах, расплачиваться за сотовую связь и использование транспорта, следить за успеваемостью детей, принимать участие в избирательном процессе, совершать денежные переводы, получать рецепты на медикаменты, открыть свое дело прямо по интернету и т. д.

У Mobiil-ID случаются перебои в работе. Последний сбой был зафиксирован в мае, когда пользователи несколько часов не могли совершать денежные переводы и использовать другие сервисы. Однако случаев подделки личности до этого не было (*Валерия Шмырова Хакеры впервые смогли подделать электронный паспорт* // http://safe.cnews.ru/news/top/2019-05-23_hakery_smogli_poddelat_elektronnyj_pasport. – 2019. – 23.05).

Иммиграционное агентство Монголии оказывает так называемые «e-Immigration» услуги с 2017 года. Основными функциями агентства являются выдача визы, визового разрешения, вида на жительство, регистрация и контроль иностранных граждан, а также контроль и устранение нарушений. Агентство вводит поэтапные действия в направлении применения передовых информационных технологий для обеспечения своевременного и ориентированного на граждан обслуживания. Кроме того, правительство Монголии объявило 2019 год «Годом государственной службы, ориентированной на граждан», передает CA-NEWS.

Организация начала предоставлять электронную услугу по выдаче виз. «Визовое разрешение» означает разрешение, выданное Министерством иностранных дел или Иммиграционным агентством Монголии дипломатическим представительствам Монголии за рубежом и пограничным контрольно-пропускным пунктам для выдачи виз иностранным гражданам.

Иммиграционное агентство Монголии только начало в электронном виде получать заявления на выдачу виз временным посетителям на 31-90 дней и многократную 30-дневную визу, выданную в дипломатических и консульских представительствах Монголии, а также все виды виз, выданные в международных пограничных пунктах Монголии. Получить электронную услугу можно на официальном сайте Иммиграционного агентства Монголии.

Когда зарегистрированный пользователь читает инструкцию и вводит необходимые документы в систему, сотрудники Иммиграционного агентства Монголии принимают заявление. Если документы, отправленные в электронном виде, заполнены, сотрудники визы отправят разрешение на визу по электронной почте или сообщением в течение 3 рабочих дней *(Иммиграционное агентство Монголии начало выдавать электронные визы иностранным гражданам // <https://profit.kz/news/53302/Immigracionnoe-agentstvo-Mongolii-nachalo-vidavat-elektronnie-vizi-inostrannim-grazhdanam>. – 2019. – 22.05).*

Военно-морское министерство США разместило заявку на создание архива из 350 миллиардов записей интернет-пользователей в соцсетях – архив должен включать в себя посты и комментарии по меньшей мере 200 миллионов уникальных интернет-пользователей из 100 стран мира.

Цена контракта составляет 38,5 миллиона долларов.

Данные, подлежащие хранению, включают дату публикации записи и имя разместившего её пользователя. Подрядчик должен собирать записи из одной социальной сети (какой именно, не сказано).

Записи должны относиться к периоду с 1 июля 2014 по 31 декабря 2016 года. Также возможно расширение отчётного периода при увеличении объёма архивируемых сообщений.

«Каждая запись в архиве должна содержать полный текст публикации в социальной сети с сохранением исходного содержания и форматирования, а также всех общедоступных метаданных, включая страну, язык, хэштеги, местоположение, имя пользователя, отметку времени и ссылки, связанные с оригинальной публикацией», – указывается в документе.

Согласно документу, такой архив необходим Штатам для более глубокого понимания основ социальной динамики и моделирования эволюции языковых сообществ, а также появления новых видов коллективного выражения мнения в различных странах *(Военные США объявили о намерении создать архив записей пользователей соцсетей из 100 стран // <http://d-russia.ru/voennye-ssha-obyavili-o-namerenii-sozdat-arhiv-zapisej-polzovatelej-sotssetej-iz-100-stran.html>. – 2019. – 21.05).*

Казахстан и Южная Корея обменялись опытом цифровизации в ходе семинара, организованного астанинским хабом в сфере госслужбы. Корея занимает второе место в мире по уровню развития электронного правительства. Казахстан по этому показателю входит в тридцатку лидеров. А в прошлом месяце южнокорейцы продвинулись еще дальше, получили доступ к связи 5G. Это позволит, например, увеличить число дистанционных медицинских операций.

«Казахстан имеет очень большую территорию. Поэтому есть нехватка квалифицированных врачей в регионах. В Республике Корея территория маленькая, но есть такие же проблемы. В отдаленных регионах не хватает хороших врачей. Поэтому, используя 5G, мы можем провести дистанционную медицинскую операцию», – отметил **Филипп Ли, представитель министерства общественной администрации и безопасности Республики Корея.**

В международном аэропорту Инчхон в этом году запущена биометрическая технология распознавания лиц. Она позволяет сесть на самолет без паспорта и посадочного талона. Казахстанскую делегацию познакомили с этой и другими инновационными системами. Благодаря системе таможенные процедуры значительно ускорились. Технологию можно внедрить в любой другой стране, в том числе и в Казахстане. Она соответствует международным требованиям. В целом, некоторые технологии будут внедрены уже в этом году в рамках программы «Цифровой Казахстан».

«Это умные перекрестки, которые уже автоматически в зависимости от количества машин в пробке, переключают те или иные сигналы светофора, умные остановки, которые говорят, в какое время придут автобусы. У нас уже практически во всех городах начинается внедрение Smart City», – добавил **Аблайхан Оспанов, вице-министр цифрового развития, оборонной и аэрокосмической промышленности РК.**

Отмечается, что электронное правительство Казахстана развивалось по модели Южной Кореи. Сотрудничество будет продолжено. По итогам

недавних переговоров Глав двух государств все самые современные технологии будут представлены в казахстанско-корейском международном IT-центре Нур-Султана *(Казахстан и Южная Корея усиливают сотрудничество в цифровой сфере // <https://profit.kz/news/53290/Kazakhstan-i-Uzhnaya-Koreya-usilivaut-sotrudnichestvo-v-cifrovoj-sfere>. – 2019. – 17.05).*

Правительство Белоруссии планирует полностью отказаться в течение 2019 года от служебной переписки между республиканскими органами госуправления на бумажных носителях, сказано в сообщении на сайте правительства Республики.

«Совет Министров, республиканские органы государственного управления и другие организации, подчиненные правительству, активно расширяют использование в повседневной работе элементов «электронного правительства». Так, примерно 90 % корреспонденции уже поступает в Аппарат Совета Министров от госорганов в виде электронных документов».

Кроме того, с 1 мая 2019 года реализован полноценный механизм подготовки, параллельного онлайн-согласования и принятия решений правительства и распоряжений премьер-министра в виде электронных документов. 10 мая 2019 г. именно в таком виде принято постановление Совета министров Республики и подписан ряд распоряжений. Технически возможность электронного согласования документов реализована на базе разработанной аппаратом Совета министров системы электронного документооборота FlexEDoc, сказано в сообщении.

В 2018 году Беларусь поднялась на 38-е место в рейтинге ООН по уровню развития электронного правительства (United Nations E-Government Survey 2018) среди 193 стран *(Белоруссия планирует полный отказ от бумажной служебной переписки между органами госуправления в 2019 году // <http://d-russia.ru/belorussiya-planiruet-polnyj-otkaz-ot-sluzhebnoj-perepiski-mezhdu-organami-gosupravleniya-v-2019-godu.html>. – 2019. – 14.05).*

Новітня бібліографія зарубіжних та вітчизняних досліджень з проблематики електронного урядування

Бирюкова А. В. Органы государственного управления: методика оценки работы в условиях цифровизации // Актуальные проблемы экономики и управления: теория и практика. Материалы III Республиканской с международным участием интернет-конференции студентов, магистрантов и аспирантов. – 2019. – С. 163–166. Изучение практического опыта функционирования электронного правительства с использованием таких общенаучных методов как анализ и синтез, сравнение, аналогия позволило предложить авторскую методику оценки работы органов государственного управления в условиях цифровизации. Последняя предполагает изучение не только количественных показателей результатов оказания государственных услуг в электронной форме, но и качественных.

Возможности решения социальных проблем стран Африки на основе государственно-частного партнерства / Елена Владимировна Пашкова, Евгения Викторовна Морозенская, Талла Робер Херве Тамбо, Людмила Николаевна Калиниченко // Вестник Российского университета дружбы народов. Серия: Социология. – 2019. – Т. 19, № 2. – С. 244–260. Статья посвящена государственно-частному партнерству (далее – ГЧП) и тем возможностям, которое оно предоставляет развивающимся странам Африки в решении проблем социально-экономического развития. Авторы анализируют особенности и перспективы использования механизма ГЧП в Африке, прежде всего в сфере общественных услуг, для решения острых социальных проблем. ГЧП как концепция сотрудничества государства и частного сектора в общественно значимых областях обладает значительным потенциалом для развития социальной сферы. Ряд африканских государств уже признали высокую эффективность ГЧП и взяли этот метод на вооружение при решении таких проблем, как неразвитость инфраструктуры, отсталость социальной сферы, низкое качество коммунальных услуг на муниципальном уровне, бедность населения. Исследование показало, что африканский сектор информационно-коммуникационных технологий (далее – ИКТ) стал одной из основных областей использования модели ГЧП. Среди инфраструктурных проектов, осуществляемых в рамках ГЧП, немало проектов в электроэнергетическом секторе (особенно в Марокко и Египте).

Застрожнікова І. В. Електронне урядування в аграрному секторі економіки України // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). – 2018. – № 3. У статті досліджено основні аспекти електронного урядування в аграрній галузі економіки України. Розглянуто основні елементи електронного урядування аграрної сфери та їх можливості для агровиробників. Вивчено основні проблеми впровадження електронного урядування та визначено шляхи їх вирішення.

Калашиников Д. Б. ТНК в обеспечении национальных экономических интересов: опыт Китая // Горизонты экономики. – 2019. – № 2 (48). – С. 69–73. Обеспечение национальных экономических интересов (НЭИ) развивающейся страны в процессе интеграции ее экономики в мировое хозяйство, монополизированное ТНК

развитых государств. Цель. Раскрыть роль транснационализации местного бизнеса в обеспечении НЭИ Китая, выявить значение китайского опыта для страны. Методология. Междисциплинарный системный подход с использованием методов количественного и сравнительного анализа, обобщения, типологии, экспертной оценки. Результаты. Правительство КНР направляет и координирует выход за рубеж местных компаний. Даже частные ТНК действуют не столько ради прибыли, сколько в целях решения стратегических задач модернизации китайского общества. В частности, ТНК обеспечивают Китай сырьем, уменьшая зависимость от конъюнктуры мировых рынков; защищают внутренний рынок и суверенитет отечественной промышленности; создают зарубежные торговые сети для продвижения продукции КНР без посредников, чем воздействуют на домашнюю отраслевую структуру через спрос и занятость; осуществляют перекрестное инвестирование с крупнейшими западными ТНК в целях смягчения последствий экономических войн; избавляют китайскую экономику от «грязных» и малоэффективных производств; приобретают активы с отдачей в долгосрочном периоде для заботы о стареющем населении и т.д.

Комаров С. А., Воробьев С. М. Переходное электронное государство в условиях функционирования информационной (кибернетической) цивилизации: теоретико-правовой анализ // Вестник Московского государственного областного университета. Серия: Юриспруденция. – 2019. – № 1. – С. 17–27. В статье содержится анализ основных идей относительно информационной (кибернетической) цивилизации, места и роли в ней переходного электронного государства. Предлагается гипотеза, что современные развитые государства находятся в переходном состоянии на пути создания и функционирования полноправного электронного государства, наблюдается формирование «цифрового неравенства», не исключаются возможности использования технологий будущего на уровне управления глобальным информационным обществом. Устойчивая тенденция киберсоциализации населения, диктующей свои правила, порой опасные для жизни человека и общества, с необходимостью приведёт к установлению определённой зависимости населения, в определённой степени к самоуничтожению человека как разумного существа. Поэтому информационная политика государства должна быть направлена на сохранение и обеспечение нравственных ценностей в информационном пространстве.

Мониторинг информационных ресурсов учреждений образования Республики Беларусь как инструмент реализации политики в области экспорта образовательных услуг / А. Б. Бельский, А. В. Липович, А. П. Москаленко // Цифровая трансформация. – 2019. – № 1. – С. 5–20. В статье рассмотрены вопросы проведения мониторинга официальных интернет-сайтов учреждений образования Республики Беларусь начиная с 2018 года с точки зрения его влияния на потенциал экспорта услуг в сфере образования. Особое внимание уделено состоянию и развитию информационных ресурсов учреждений высшего образования. Проанализированы нормативно-правовые акты, а также иные документы, формирующие нормативную основу мониторинга. Рассмотрена организация процессов мониторинга интернет-сайтов учреждений образования в ручном режиме, а также с использованием автоматизированной информационной системы аудита информационных ресурсов учреждений образования Республики Беларусь, оценки их состояния и актуальности (АИС Мониторинг). Представлены критерии оценки интернет-сайтов, включенные в мониторинг, и осуществлено их сравнение при ручном и автоматизированном способе проведения. Произведен анализ результатов мониторинга официальных сайтов

учреждений образования в 2018 году, в том числе осуществленного в рамках опытной эксплуатации АИС Мониторинг.

Муромская Ю. В., Батурина Н. А. Электронная форма судопроизводства за рубежом // Инновационная наука. – 2019. – № 4. – С. 136–140. В статье проводится исследование опыта развития и реализации электронной формы судопроизводства за рубежом. Также будет проведен сравнительный анализ функционирования электронного судопроизводства в Соединенных Штатах Америки, Германии и Белоруссии.

Орлов М. М. Удосконалення моделей електронного урядування в Україні // Публічне управління XXI століття: синтез науки та практики : зб. тез XIX Міжнар. наук. конгресу, 19 квітня 2019 р. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2019. – 2019 р. – 2019. – С. 151–154. Враховуючи, що електронне урядування (ЕУ) – спосіб організації державної влади за допомогою систем локальних інформаційних мереж та сегментів глобальної інформаційної мережі, що забезпечує функціонування органів влади та місцевого самоврядування (МСВ) в режимі реального часу та робить максимально простим і доступним щоденне спілкування з ними громадян (фізичних осіб), юридичних осіб, та неурядових організацій, на теперішній час для України є важливим науко-практичним завданням щодо подальшого удосконалення моделей ЕУ.

Ушакова М. В. Електронне урядування як складова реформування України // Публічне управління XXI століття: синтез науки та практики : зб. тез XIX Міжнар. наук. конгресу, 19 квітня 2019 р. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2019. – 2019 р. – 2019. – С. 452–456. За років незалежності України переведення аналогових систем і процесів, підтримувати які не вигідно й неефективно, у цифровий формат відбувалося за точковим підходом (виявлення-зміна). Ключовими напрямками електронного урядування є: модернізація публічних послуг, управління розвитком е-урядування, модернізація публічного управління. Системи електронного документообігу в усьому світі вже не є ноу-хау але в деяких вітчизняних ЦОВВ і досі відсутні такі системи, тому впровадження єдиних стандартизованих програмних рішень є логічною вимогою часу. Розвиток культури електронного урядування в нашій державі повинен виявлятися в популяризації переваг цифрової трансформації: зручність, оперативність, антикорупційний ефект.

Фісенко Н. В. Сприйняття громадянами технологій електронного урядування // Публічне управління XXI століття: синтез науки та практики : зб. тез XIX Міжнар. наук. конгресу, 19 квітня 2019 р. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2019. – С. 127–130.

Чумаченко А. П., Филкова К. А. Значение электронного правительства для развития гражданского общества // ГосРег: государственное регулирование общественных отношений. – 2019. – Т. 27, № 1 (27). – С. 20–31.